

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 19.9.2007
KOM(2007) 531 wersja ostateczna

2007/0198 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej

(przedstawiona przez Komisję)

{SEK(2007) 1179}

{SEK(2007) 1180}

UZASADNIENIE

Energia elektryczna i gaz są centralnym czynnikiem dobrobytu Europy. Bez konkurencyjnego i skutecznego europejskiego rynku energii elektrycznej i gazu obywatele Europy będą płacić zawyżoną cenę za to, co stanowi jedną z ich podstawowych codziennych potrzeb. Rynek energii elektrycznej i gazu jest również istotny dla konkurencyjności Europy, jako że energia stanowi ważny czynnik dla przemysłu europejskiego.

Po drugie, konkurencyjny i wydajny rynek energii elektrycznej i gazu stanowi warunek wstępny dla rozwiązania problemu zmian klimatu. Jedynie przy sprawnie funkcjonującym rynku możliwe będzie powstanie wydajnie funkcjonującego mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji oraz przemysłu odnawialnej energii, które sprostają ambitnemu celowi uzgodnionemu przez Radę Europejską, zakładającemu, że do 2020 r. 20 % energii w Unii Europejskiej ma pochodzić z odnawialnych źródeł energii.

Po trzecie, konkurencyjny rynek energii elektrycznej i gazu obejmujący całą Unię Europejską jest niezbędny, by zapewnić bezpieczeństwo dostaw energii dla Europy, jako że jedynie konkurencyjny i obejmujący całą Europę rynek generuje właściwe sygnały dotyczące inwestycji i oferuje dobry dostęp do sieci dla potencjalnych inwestorów, a także dostarcza prawdziwych i skutecznych korzyści zarówno dla operatorów sieci jak i dla producentów energii, stanowiąc zachętę do zainwestowania miliardów euro, bo tego rzędu inwestycje potrzebne będą Unii Europejskiej w przeciągu następnych dwóch dekad.

Proces liberalizacji rynku energii elektrycznej i gazu rozpoczął się około 10 lat temu. Podczas tych 10 lat wielu obywateli Europy skorzystało z większych możliwości wyboru i większej konkurencji, co wpłynęło na usprawnienie usług i zwiększenie bezpieczeństwa. Jednakże ocena przeprowadzona przez Komisję oraz europejskie organy regulacyjne sektora energetycznego wykazała, że proces rozwoju naprawdę konkurencyjnych rynków nie jest jeszcze zakończony. W praktyce zbyt wielu obywateli i zbyt wiele firm nie posiada realnych możliwości wyboru dostawcy. Fragmentacja rynku związana z granicami państw, wysoki stopień pionowej integracji oraz silna koncentracja rynku powodują, że prawdziwie wewnętrzny rynek jeszcze nie istnieje.

Odkąd w czerwcu 2003 r. weszły w życie obecne dyrektywy dotyczące energii elektrycznej i gazu, Komisja stale monitoruje ich wdrażanie i wpływ na rynek oraz jest cały czas w kontakcie ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Komisja w sposób szczególny zajęła się coroczną publikacją raportu porównawczego dotyczącego wdrażania wewnętrznego rynku energii elektrycznej i gazu. Zorganizowała również Forum Regulacji Energii Elektrycznej we Florencji oraz Forum Regulacji Gazu w Madrycie, regularnie gromadzące ministrów, krajowe władze nadzorujące, Komisję, operatorów systemów przesyłowych, dostawców, handlowców, konsumentów, związki zawodowe, użytkowników sieci oraz giełdy energii.

Pod koniec roku 2005, Rada Europejska w Hampton Court zaapelowała o stworzenie prawdziwej europejskiej polityki energetycznej. W odpowiedzi na ten apel Komisja w dniu 8 marca 2006 r. opublikowała Zieloną Księgę dotyczącą stworzenia wspólnej, spójnej europejskiej polityki energetycznej. W ramach publicznych konsultacji uzyskano 1 680 odpowiedzi. Już w 2005 r. Komisja rozpoczęła badania konkurencyjności rynków gazu i energii elektrycznej. Badanie dotyczące energii odpowiadało na obawy zgłaszane przez konsumentów i nowych uczestników sektora dotyczące rozwoju rynków hurtowego handlu gazem i energią elektryczną oraz ograniczonego wyboru dla konsumentów. Dnia 10 stycznia 2007 r. Komisja przyjęła raport końcowy z przeprowadzonego badania wraz z obszernym,

wszechstronnym pakietem działań, w celu przedstawienia wniosku w sprawie nowej polityki energetycznej dla Europy.

Komunikat Komisji z dnia 10 stycznia 2007 r. „Europejska polityka energetyczna”¹ podkreślił znaczenie zakończenia procesu tworzenia rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu ziemnego. Komunikat ten został poparty kompleksowym sprawozdaniem na temat rynku wewnętrznego, badaniem sektorowym konkurencji oraz głębokimi analizami sytuacji krajowych rynków energii elektrycznej i gazu. Równolegle Komisja przeprowadziła ocenę wpływu, w celu określenia dostępnych opcji polityki dotyczących pełnego wdrożenia wewnętrznego rynku gazu i energii elektrycznej. Ocena wpływu zawierała opinie zainteresowanych stron. Instytucje pochodzące z 19 różnych krajów wypełniły 339 ankiet. Ponadto otrzymano 73 ankiety instytucji niezwiązanych z konkretnymi państwami. Przeprowadzono również rozmowy z 56 zainteresowanymi stronami, głównie firmami, na które polityka wywarłaby wpływ w postaci podziału ich aktywów lub zwiększonych wymagań dotyczących przejrzystości.

Podczas wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej w 2007 r. Komisja została poproszona o zaproponowanie dalszych środków, takich jak:

- skuteczny rozdział działalności w zakresie dostaw i produkcji od eksploatacji sieci;
- dalsza harmonizacja uprawnień i wzmacnianie niezależności krajowych organów regulacyjnych;
- ustanowienie niezależnego mechanizmu wspomagającego współpracę pomiędzy krajowymi organami regulacyjnymi;
- stworzenie mechanizmu dla operatorów systemów przesyłowych w celu poprawy koordynacji w zakresie funkcjonowania i bezpieczeństwa sieci, handlu transgranicznego oraz eksploatacji sieci;
- zwiększonej przejrzystości operacji na rynku energetycznym.

Rada Europejska podkreśliła również potrzebę wzmocnienia bezpieczeństwa dostaw w duchu solidarności pomiędzy państwami członkowskimi.

Parlament Europejski w swojej rezolucji w sprawie perspektyw rynku wewnętrznego gazu i energii elektrycznej przyjętej w dniu 10 lipca 2007 r. wyraził silne poparcie polityczne dla wspólnej polityki energetycznej, z uwagi na fakt, iż „wydzielenie własnościowe w zakresie przesyłu stanowi najskuteczniejsze narzędzie służące niedyskryminującemu promowaniu inwestycji w infrastrukturę, sprawiedliwego dostępu do sieci dla nowych uczestników rynku oraz przejrzystości rynku”. Parlament podkreślił jednak, że konieczne będą również inne środki oraz że różnice istniejące pomiędzy rynkami energii elektrycznej i gazu mogą wymagać częściowo odmiennego sposobu wdrożenia. Parlament Europejski wypowiedział się również za wzmocnieniem „współpracy pomiędzy krajowymi organami regulacyjnymi na poziomie europejskim, poprzez podmiot UE, jako sposobem propagowania bardziej europejskiego podejścia do zagadnienia regulacji kwestii transgranicznych”.

¹ KOM (2007) 1.

Rada Europejskich Regulatorów Energetyki (CEER) przyjęła z zadowoleniem komunikat Komisji z dnia 10 stycznia oraz mocno poparła apel o nowe działania legislacyjne na szczeblu UE, w celu sprowadzenia projektu wspólnego rynku energetycznego z powrotem na właściwe tory. Dnia 6 czerwca 2007 r. europejskie organy regulacji energetyki opublikowali sześć dokumentów zawierających opinie dotyczące głównych obszarów nowej legislacji dotyczącej energetyki. Poparli w szczególności propozycję Komisji w sprawie zwiększenia niezależności nadzoru na poziomie krajowym i unijnym oraz w sprawie skutecznego wydzielenia sieci przesyłu. Regulatorzy w sposób wyraźny zalecają, by podział własności w zakresie przesyłu był co do zasady modelem wymaganym przez prawodawstwo UE, oraz stwierdzają, że powinien on dotyczyć zarówno energii elektrycznej jak i gazu.

Elementy te zostały w pełni uwzględnione podczas przygotowywania bieżących wniosków, streszczonych poniżej.

1. SKUTECZNE ODDZIelenIE DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE DOSTAW I PRODUKCJI OD EKSPLOATACJI SIECI

1.1. Istniejące przepisy dotyczące rozdziału nie są wystarczające do zapewnienia właściwego funkcjonowania rynku

Istniejące prawodawstwo wymaga oddzielenia pod względem prawnym oraz funkcjonalnym eksploatacji sieci od działań w zakresie dostaw i produkcji energii. Państwa członkowskie przestrzegały tego wymogu poprzez stosowanie różnorodnych struktur organizacyjnych. Kilka państw członkowskich stworzyło całkowicie odrębne przedsiębiorstwa do obsługi sieci, inne powołały podmioty prawne w ramach zintegrowanych przedsiębiorstw. Wymagania w zakresie rozdziału prawnego i funkcjonalnego rzeczywiście przyczyniły się pozytywnie do powstania konkurencyjnych rynków energii elektrycznej i gazu w kilku państwach członkowskich.

Jednakże doświadczenie pokazało, że tam gdzie operator systemu przesyłowego jest podmiotem prawnym w ramach zintegrowanego przedsiębiorstwa, pojawiają się trzy rodzaje problemów.

Po pierwsze, operator systemu przesyłowego może traktować swoje spółki stowarzyszone lepiej niż konkurencyjne strony trzecie. Przedsiębiorstwa zintegrowane mogą w rzeczywistości wykorzystywać aktywa sieciowe w celu utrudniania wejścia na rynek konkurentom. Głównym tego powodem jest fakt, że rozdział prawny i funkcjonalny nie rozwiązuje podstawowego konfliktu interesów wewnątrz przedsiębiorstw zintegrowanych, gdzie interesy w zakresie dostaw i produkcji mają na celu zmaksymalizowanie sprzedaży i udziału w rynku, podczas gdy operator sieci ma obowiązek oferowania niedyskryminujących warunków dostępu dla konkurentów. Monitorowanie tego nieuchronnego konfliktu interesów za pomocą środków regulacyjnych jest niemal niemożliwe, jako że niezależność operatora systemu przesyłowego nie jest możliwa do kontrolowania bez przesadnie uciążliwych i inwazyjnych przepisów.

Po drugie, na mocy obecnych zasad dotyczących rozdziału nie można zagwarantować niedyskryminującego dostępu do informacji, jako że nie można skutecznie zapobiec ujawnianiu przez operatorów sieci przesyłowych istotnych informacji rynkowych zintegrowanym z nimi przedsiębiorstwom wytwarzającym lub dostarczającym energię.

Po trzecie, wewnątrz zintegrowanego przedsiębiorstwa zakłóceniu ulega funkcjonowanie zachęt inwestycyjnych. Pionowo zintegrowane przedsiębiorstwa operatorów sieci nie są zainteresowane rozwijaniem sieci w ogólnym interesie rynku ani umożliwianiem dostępu do nich nowym uczestnikom prowadzącym działalność w zakresie produkcji i dostaw energii. Zamiast tego, w ich interesie leży ograniczanie nowych inwestycji, z których korzyści odnosiłyby konkurencyjne wobec nich przedsiębiorstwa, co zwiększałoby konkurencję na rynku. Decyzje inwestycyjne przedsiębiorstw pionowo zintegrowanych są często dostosowane do zapotrzebowania na dostawy dla ich filii. Takie przedsiębiorstwa są zazwyczaj szczególnie nieprzychylnie zwiększaniu zdolności przesyłowych połączeń wzajemnych czy zdolności importowych gazu, ponieważ skutkowałoby to zwiększeniem konkurencji na własnym rynku operatora zasiedziałego na szkodę rynku wewnętrznego.

Podsumowując, firma, która pozostaje przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo, ma wewnętrzne bodźce do niewystarczającego inwestowania w nowe sieci (obawa, że takie inwestycje pozwoliłyby konkurencyjnym przedsiębiorstwom na prosperowanie na „własnym” rynku takiej firmy) oraz – tam gdzie to możliwe – do faworyzowania własnych przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą energii w zakresie dostępu do sieci. Szkodzi to konkurencyjności oraz bezpieczeństwu dostaw na rynku UE oraz stoi na przeszkodzie osiągnięciu celów UE związanych ze zmianami klimatu i ochroną środowiska.

Dane z ubiegłych lat dotyczące inwestycji wykazują, co następuje: w ubiegłych latach przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo reinwestowały znacznie mniej z transgranicznych różnic cen energii elektrycznej w nowe gazociągi międzysystemowe niż przedsiębiorstwa, w których nastąpiło całkowite wydzielenie własnościowe. Skuteczne wydzielenie własnościowe usuwa tego typu negatywne bodźce inwestycyjne typowe dla pionowo zintegrowanych przedsiębiorstw operatorów sieci przesyłowych. W ten sposób propaguje bezpieczeństwo dostaw. Komisja zauważyła, że skuteczne wydzielenie własnościowe w stosunku do operatorów systemów przesyłowych (OSP) przyczynia się do wzrostu aktywności inwestycyjnej tych ostatnich. Państwa członkowskie, w których dokonano rozdziału, w konsekwencji przyciągnęły nowych inwestorów infrastrukturalnych, którzy na przykład zajęli się budową terminali skroplonego gazu ziemnego (LNG).

Ponadto cena energii elektrycznej na różnych rynkach w ubiegłych latach wskazuje na korzyści płynące z wydzielenia własnościowego: w ciągu ostatnich 10 lat przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo podniosły ceny więcej niż raz oraz utrzymują wyższy poziom cen niż przedsiębiorstwa, w których nastąpiło całkowite wydzielenie własnościowe.

1.2. Skuteczniejsze rozdzielenie operatorów systemów przesyłowych jest więc w sposób oczywisty niezbędne

We wniosku jasno określa się wydzielenie własnościowe jako opcję preferowaną przez Komisję. W praktyce oznacza to, że państwa członkowskie muszą zagwarantować, że osoba lub osoby, które upoważnione są do sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem dostawczym, nie będą równocześnie posiadać żadnych udziałów w przedsiębiorstwie operatora systemu przesyłowego ani wykonywać żadnych praw w tym przedsiębiorstwie. Ten przepis ma również zastosowanie *vice versa*, to znaczy, sprawowanie kontroli nad operatorem systemu przesyłowego pozbawia możliwości posiadania jakichkolwiek udziałów lub sprawowania jakichkolwiek praw nad przedsiębiorstwem dostawczym.

Ta opcja dopuszcza sytuację, w której ta sama osoba, na przykład fundusz emerytalny, posiada mniejszościowe udziały niedające kontroli, zarówno w przedsiębiorstwie operatora

systemu przesyłowego jak i w przedsiębiorstwie dostawcy energii. Jednakże taki udziałowiec mniejszościowy nie może posiadać praw do blokowania decyzji w obu przedsiębiorstwach, nie może też powoływać członków ich zarządów, ani też żadna osoba nie może być jednocześnie członkiem zarządów obu przedsiębiorstw. Ta opcja, w sposób przejrzysty rozdzielająca operatorów systemu przesyłowego od przedsiębiorstw transportowych, stanowi najlepszy sposób osiągnięcia skutecznego rozdziału sieci przesyłowej, w ten sposób rozwiązując nieusuwalny konflikt interesów.

Aby wdrożyć tę opcję, państwa członkowskie mogą wybrać następujący sposób postępowania, umożliwiający pełną ochronę interesów udziałowców w przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo. Udziały w przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo można z jednej strony podzielić na udziały przedsiębiorstwa będącego właścicielem sieci przesyłowej, z drugiej na udziały przedsiębiorstwa dostawcy energii. Następnie udziały te można przypisać udziałowcom uprzednio zintegrowanego pionowo przedsiębiorstwa.

Mimo iż Komisja uważa wydzielenie własnościowe za najlepszą opcję, przewiduje również alternatywę dla państw członkowskich, które nie zdecydują się na to rozwiązanie. Ta alternatywna opcja musi jednak w takim samym stopniu gwarantować niezależność działań sieci, której dotyczy, oraz zapewnić taki sam poziom bodźców dla sieci do inwestowania w nową infrastrukturę mogącą przynieść korzyści konkurencyjnym przedsiębiorstwom. Opcja ta, stanowiąca odstępstwo od podstawowej zasady wydzielenia własnościowego, określana jest mianem „niezależnego operatora systemu”. Pozwala ona przedsiębiorstwom zintegrowanym pionowo na zachowanie własności aktywów sieci, ale wymaga, aby sieć przesyłowa była zarządzana przez niezależnego operatora systemu, tj. przedsiębiorstwo lub podmiot całkowicie odrębny od pionowo zintegrowanego przedsiębiorstwa, pełniący wszystkie funkcje operatora sieci. Ponadto w celu zapewnienia pełnej niezależności operatora i jego działań od pionowo zintegrowanego przedsiębiorstwa należy wprowadzić odpowiednie uregulowania oraz stałą kontrolę ustawową.

W niektórych przypadkach, w celu przestrzegania wymogów w zakresie skutecznego rozdziału, przedsiębiorstwa energetyczne zorientowane pionowo mogą zostać zmuszone do sprzedaży niektórych swoich aktywów, zwłaszcza swoich sieci przesyłowych, lub też do przekazania obsługi takich aktywów stronie trzeciej. Wydaje się jednak, że nie ma żadnej alternatywy dla proponowanych opcji, jeżeli mamy zapewnić operatorom systemów przesyłowych (OSP) pełną niezależność.

Powyższe dwie opcje mają jednakowe zastosowanie w sektorach energii elektrycznej i gazu. Komisja uznaje wprawdzie, że ogólnie rzecz biorąc postęp w kierunku wydzielenia własnościowego jest obecnie bardziej zaawansowany w sektorze energii elektrycznej UE, jednak nie znajduje przekonywującego argumentu, który uzasadniałby odmienne traktowanie tych dwóch sektorów. W szczególności zasadniczy konflikt interesów pomiędzy działalnością w zakresie dostaw i produkcji z jednej strony, a eksploatacją i rozwojem sieci z drugiej strony, dotyczy jednakowo obu sektorów. Ponadto kluczem do zawierania długoterminowych umów w sprawie dostaw z czołowymi producentami gazu nie jest posiadanie własności sieci, lecz istnienie silnej bazy klientów. Niezależnie od struktury własności przedsiębiorstw-nabywców, UE pozostaje niewątpliwie wysoce atrakcyjnym rynkiem dla dostawców gazu, który po dokonaniu skutecznego rozdzielenia będzie mógł na równym poziomie konkurować w dziedzinie gazu. Komisja uznaje ponadto, że transport gazu, w przeciwieństwie do przesyłu energii elektrycznej, wymaga fizycznego ruchu molekuł gazu w gazociągach. Z tego powodu operatorzy sieci przesyłowych (OSP) mają większą kontrolę w zakresie określania kierunku, w którym płynie gaz, oraz wykorzystania zdolności przesyłowej w systemie. Oznacza to, że

skuteczne wydzielenie własnościowe w zakresie sieci gazowych jest co najmniej tak samo ważne jak w zakresie sieci elektroenergetycznych.

Z uwagi na potrzebę zachęcenia przedsiębiorstw dostarczających i produkujących energię do prowadzenia inwestycji w nową infrastrukturę, niniejszy wniosek przewiduje możliwość czasowych odstępstw od zasady wydzielenia własnościowego, dokonywanych z myślą o budowie nowej infrastruktury. Z takiego wyłączenia będzie można korzystać w indywidualnych przypadkach, a przy jego udzielaniu uwzględniany będzie aspekt ekonomiczny nowej inwestycji, założenia rynku wewnętrznego oraz cel bezpieczeństwa dostaw.

Zgodnie z art. 295 WE wniosek stosuje się w taki sam sposób do przedsiębiorstw publicznych jak i prywatnych. Oznacza to, że bez względu na to, czy operator systemu przesyłowego bądź dostawca lub producent energii ma charakter publiczny czy też prywatny, żadna osoba ani grupa osób nie będzie mogła sama ani zbiorowo wpływać na skład, prawa głosu lub decyzyjność jego organów. Ten wymóg sprawia, że tam, gdzie działalność w zakresie dostaw lub produkcji jest prowadzona przez przedsiębiorstwo publiczne, niezależność publicznego operatora systemu przesyłowego nadal jest gwarantowana; chociaż wniosek nie wymaga od przedsiębiorstw należących do państwa, aby sprzedawały swoje sieci przedsiębiorstwom prywatnym. Dla uzyskania zgodności z tym wymogiem podmiot publiczny lub państwo może przekazać prawa (dające możliwość „wpływu”) innym publicznym lub prywatnym osobom prawnym. Istotne jest, że w każdym przypadku, kiedy przeprowadzane jest wydzielenie własnościowe, dane państwo członkowskie musi w praktyce wykazać prawdziwą skuteczność tych działań oraz dowieść, że przedsiębiorstwa funkcjonują w sposób w pełni odrębny od siebie nawzajem, co umożliwi realne stworzenie równych reguł gry w całej UE.

Wreszcie, zapisy dotyczące wydzielenia własnościowego w stosunku do sieci przesyłowych nie dotyczą państw członkowskich, które nie posiadają sieci przesyłu gazu ani energii elektrycznej, a jedynie sieci dystrybucji.

1.3. Aspekty dotyczące krajów trzecich

Niniejszy wniosek wymaga skutecznego rozdzielenia działalności operatorów systemów przesyłowych od działań w zakresie dostaw i produkcji energii, nie tylko na szczeblu krajowym, lecz również na poziomie całej UE. Oznacza to w szczególności, że żadne przedsiębiorstwo dostarczające lub produkujące energię, działające gdziekolwiek na terenie UE, nie może posiadać ani obsługiwać sieci przesyłowej w jakimkolwiek innym państwie członkowskim UE. Wymóg ten jest stosowany jednakowo w stosunku do przedsiębiorstw w UE i poza nią.

Pakiet zawiera pewne środki ochrony gwarantujące, że w przypadku, kiedy przedsiębiorstwo z kraju trzeciego zechce uzyskać znaczący udział w sieci w Unii Europejskiej lub kontrolę nad taką siecią, będzie ono musiało w sposób możliwy do udowodnienia i bezwarunkowy sprostać tym samym wymogom dotyczącym wydzielenia własnościowego, co przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej. Komisja ma prawo interwencji w przypadku, gdy podmiot nabywający udziały nie jest w stanie wykazać braku bezpośredniej i pośredniej zależności od działań w zakresie dostaw i generacji energii.

Dobrze funkcjonujące rynki i sieci są również istotne dla uzyskania konkurencyjności gospodarki oraz dla dobrobytu obywateli. Celem niniejszego wniosku jest zwiększenie konkurencji na europejskich rynkach energetycznych oraz polepszenie funkcjonowania tych

rynków. W tym kontekście absolutnie konieczne jest – bez uszczerbku dla międzynarodowych zobowiązań Wspólnoty - zapewnienie poszanowania zasad dotyczących inwestorów działających na rynku przez wszystkie podmioty gospodarcze europejskiego rynku energetycznego. Dlatego też Komisja wnioskuje o wprowadzenie wymogu, aby osoby z państw trzecich oraz państwa trzecie nie miały możliwości użytkowania kontroli nad systemami przesyłowymi ani operatorami systemów przesyłowych Wspólnoty, chyba że podpisana zostanie umowa między Unią Europejską a danym krajem trzecim zezwalająca na używanie takiej kontroli. Ma to na celu zagwarantowanie, że firmy z państw trzecich będą przestrzegać tych samych zasad, tj. zarówno litery jak i ducha prawa, które odnoszą się do przedsiębiorstw pochodzących z Unii Europejskiej, nie zaś dyskryminację przedsiębiorstw z krajów trzecich. Komisja przeprowadzi szybki i szczegółowy przegląd szerszych aspektów polityki zewnętrznej UE dotyczącej sektora energetycznego oraz upubliczni wyniki tej pracy.

Podsumowując istotną kwestię wydzielenia własnościowego, przedstawiane niniejszym wnioski dotyczące skutecznego wydzielenia własnościowego są koniecznym i decydującym krokiem na drodze do stworzenia w pełni zintegrowanego rynku w całej Unii Europejskiej. Może to przyczynić się do stworzenia ponadnarodowych przedsiębiorstw-operatorów systemów przesyłowych, czemu na przeszkodzie nie będzie już stać wzajemny brak zaufania operatorów. Jednocześnie trzeba pamiętać, że gdyby ponadnarodowe przedsiębiorstwa-operatorów systemów przesyłowych były tworzone bez zapewnienia ich całkowitej niezależności, konkurencyjność pomiędzy stowarzyszonymi z nimi przedsiębiorstwami dostawców i producentów energii prawdopodobnie zostałaby osłabiona z uwagi na ryzyko zmywy cenowej. Prezentowane wnioski zawierają kilka dodatkowych środków mających na celu propagowanie integracji rynku UE, odnoszących się w szczególności do poprawy współpracy pomiędzy operatorami systemów przesyłowych.

2. WZMOCNIENIE UPRAWNIENÍ ORAZ NIEZALEŻNOŚCI KRAJOWYCH ORGANÓW REGULACYJNYCH

2.1. Wzmocnienie pozycji krajowych organów regulacyjnych nadzorujących funkcjonowanie rynków energii elektrycznej i gazu

Istniejące dyrektywy dotyczące energii elektrycznych i gazu wymagają od państw członkowskich powołania organów regulacyjnych. W kilku państwach członkowskich, organy regulacyjne są dobrze rozwiniętymi organami posiadającymi znaczące uprawnienia i zasoby pozwalające im na zapewnienie odpowiedniej regulacji rynku. W pozostałych państwach członkowskich organy regulacyjne zostały powołane dopiero niedawno, a zakres ich uprawnień jest mniejszy lub też uprawnienia te są one rozproszone pomiędzy różnymi instytucjami. Obszerny przegląd sytuacji w poszczególnych krajach dokonany przez Komisję ujawnił tę niejednorodność, a w wielu przypadkach wykazał słabość organów regulacyjnych.

Doświadczenie tych państw członkowskich, w których od kilku lat istnieją rynki otwarte, jak również przykład innych sektorów użyteczności publicznej otwartych na konkurencję, wyraźnie wskazują, że organy regulacyjne o mocnej pozycji są konieczne, aby zapewnić właściwe funkcjonowanie rynku, w szczególności w odniesieniu do korzystania z infrastruktury sieci.

Z tych względów niniejszy wniosek ma na celu wzmocnienie uprawnień organów regulacyjnych. Po pierwsze, zostanie na nie nałożony wyraźny obowiązek współdziałania na poziomie europejskim, w ścisłej współpracy z Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji

Energetyki oraz z Komisją w celu zapewnienia konkurencyjnego, bezpiecznego oraz zrównoważonego pod względem ekologicznym wewnętrznego rynku energii elektrycznej i gazu w Unii Europejskiej, a także skutecznego otwarcia rynku dla wszystkich konsumentów i dostawców.

Po drugie, wnioskuje się o wzmocnienie ich uprawnień w zakresie regulacji rynku, zwłaszcza w następujących obszarach:

- kontroli przestrzegania przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych zasad dotyczących dostępu dla stron trzecich, obowiązków rozdziału, mechanizmów równowagi, zarządzania w sytuacjach przeciążenia oraz zarządzania połączeniami wzajemnymi;
- przeglądu planów inwestycyjnych operatorów systemów przesyłowych oraz przedstawiania w sprawozdaniach rocznych oceny planów inwestycyjnych operatorów systemów przesyłowych pod kątem ich spójności z ogólnoeuropejskim 10-letnim planem rozwoju sieci; kontrolowania bezpieczeństwa i niezawodności sieci oraz przeglądu zasad bezpieczeństwa i niezawodności sieci;
- kontroli zobowiązań w zakresie przejrzystości;
- kontroli poziomu otwarcia rynku oraz konkurencji na rynku, a także promowania skutecznej konkurencji we współpracy z organami ochrony konkurencji; oraz
- zapewnienia skuteczności środków ochrony konsumentów.

Energia elektryczna i gaz różnią się zasadniczo od innych towarów handlowych, ponieważ są produktami funkcjonującymi w sieciach, a ich magazynowanie jest niemożliwe lub kosztowne. To sprawia, że są podatne na nadużycia na rynku, w związku z czym należy zwiększyć nadzór regulacyjny nad przedsiębiorstwami działającymi na rynku energii elektrycznej i gazu. Dlatego też organy regulacyjne muszą posiadać dostęp do informacji dotyczących decyzji operacyjnych tych przedsiębiorstw. Wnioskuje się o nałożenie na przedsiębiorstwa obowiązku przechowywania rejestrów danych związanych z ich decyzjami operacyjnymi przez pięć lat, do wglądu przez krajowe organy regulacyjne, urzędy ds. konkurencji oraz Komisję, w celu skutecznego kontrolowania zarzutów dotyczących nadużyć na rynku. Pozwoli to na ograniczenie zakresu nadużyć na rynku, zwiększenie zaufania do rynku i w ten sposób przyczyni się do wzrostu obrotów i konkurencyjności.

Na niektóre typy przedsiębiorstw handlowych (np. banki), na mocy dyrektywy w sprawie rynków instrumentów finansowych są już obecnie nałożone tego typu zobowiązania, zatem przedsiębiorstwa te nie powinny podlegać podwójnym zobowiązaniom. W związku z tym zobowiązania do przechowywania rejestrów nie powinny naruszać istniejących przepisów wspólnotowych w sprawie rynków finansowych i powinny być z nimi zgodne. Konieczne jest, by organy regulacji rynków energii elektrycznej i gazu współpracowały z organami regulacji rynków finansowych, tak aby umożliwić sobie nawzajem uzyskanie ogólnego zarysu sytuacji na poszczególnych rynkach. Przed przyjęciem wytycznych określających wymogi dotyczące przechowywania rejestrów Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych (CESR) są proszone o podjęcie współpracy z Komisją i doradztwo w sprawie treści wytycznych.

Aby móc wykonywać swoje obowiązki, organy regulacyjne otrzymają uprawnienia do prowadzenia dochodzeń, żądania wszelkich niezbędnych informacji oraz nakładania sankcji o

charakterze odstrasżającym. Podczas wykonywania funkcji regulacyjnych od organów tych wymaga się pełnego uwzględnienia celów dotyczących wydajności energetycznej.

2.2. Możliwa do udowodnienia niezależność organów regulacyjnych jako czynnik budujący zaufanie rynku

Niezależność organów regulacyjnych stanowi kluczową zasadę dobrego zarządzania oraz jest podstawowym warunkiem zapewnienia zaufania rynku. Istniejące prawodawstwo wymaga od organów regulacyjnych pełnej niezależności od interesów przedstawicieli branży gazowej i elektroenergetycznej. Nie określa jednak, jak niezależność tę należy zapewnić w sposób dający się udowodnić, ani też nie gwarantuje niezależności od interesów politycznych.

Jak podkreślono w konkluzjach wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej w 2007 r. oraz dokumentach Parlamentu Europejskiego, wzmocnienie niezależności krajowych organów regulacyjnych sektora energetycznego jest zatem priorytetem.

Wnioskuje się, aby organ regulacyjny był odrębny prawnie oraz funkcjonalnie niezależny od wszelkich innych podmiotów publicznych lub prywatnych, oraz aby jego personel, jak również wszyscy członkowie jego organu decyzyjnego, działali niezależnie od jakichkolwiek interesów rynkowych oraz aby nie otrzymywali żadnych poleceń od jakiegokolwiek podmiotu rządowego, publicznego czy prywatnego ani też nie zwracali się o takie polecenia. W tym celu wnioskuje się o to, aby organ regulacyjny posiadał osobowość prawną, autonomię budżetową, odpowiednie zasoby ludzkie i finansowe oraz niezależne kierownictwo.

3. NIEZALEŻNY MECHANIZM PROWADZENIA WSPÓŁPRACY I PODEJMOWANIA DECYZJI DLA KRAJOWYCH ORGANÓW REGULACYJNYCH: AGENCJA DS. WSPÓŁPRACY ORGANÓW REGULACJI ENERGETYKI

3.1. Stworzenie formalnej struktury współpracy na podstawie pozytywnych doświadczeń ERGEG

Pomimo znacznego rozwoju, jaki nastąpił na wewnętrznym rynku energetycznym, nadal istnieje luka w przepisach w zakresie problemów transgranicznych. W celu rozwiązania tego problemu Komisja zainicjowała fora samoregulujące takie jak forum florenckie (dotyczące energii elektrycznej) oraz madryckie (dotyczące gazu). Fora te zgromadziły zainteresowane strony w celu zacieśnienia współpracy.

Ponadto w 2003 r. została powołana przez Komisję niezależna grupa doradcza ds. energii elektrycznej i gazu, zwana „Grupą Europejskich Organów Regulacyjnych ds. Energii Elektrycznej i Gazu” (ERGEG), z zadaniem ułatwienia konsultacji, koordynacji i współpracy między krajowymi organami regulacyjnymi w państwach członkowskich, oraz między tymi organami a Komisją, w związku z potrzebą konsolidacji rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu. Grupa ERGEG złożona jest z przedstawicieli krajowych organów regulacyjnych.

Działania ERGEG prowadzone w ostatnich latach, polegające na wydawaniu niewiążących wytycznych oraz przedstawianiu Komisji zaleceń i opinii, bardzo pozytywnie przyczyniły się do postępów procesu tworzenia wewnętrznego rynku gazu i energii elektrycznej. Mimo to organizacja forów samoregulujących oraz założenie ERGEG nie stanowiło prawdziwie mocnego bodźca do stworzenia wspólnych standardów i wspólnego podejścia, koniecznych

do urzeczywistnienia handlu transgranicznego oraz rozwoju pierwszych rynków regionalnych, a w efekcie europejskiego rynku energetycznego.

W miarę upływu czasu sektor energetyczny stawał się coraz bardziej złożony i w coraz większym stopniu krzyżowały się w nim różne interesy finansowe. Obecny sposób funkcjonowania ERGEG, zgodnie z którym w praktyce do osiągnięcia porozumienia potrzebna jest zazwyczaj zgoda 27 organów regulacyjnych oraz ponad 30 operatorów systemów przesyłowych, nie daje wystarczających rezultatów. Doprowadziło to do stworzenia pewnej liczby niewiążących kodeksów oraz działań w kierunku osiągnięcia zgodności co do wspólnego podejścia poprzez „stopniową konwergencję”, ale nie doprowadziło do podjęcia koniecznych decyzji w sprawie trudnych problemów mających rzeczywiste znaczenie.

Obecnie w zasadach technicznych, zwanych też „kodeksami sieci”, zgodnie z którymi muszą działać przedsiębiorstwa energetyczne, istnieją znaczące różnice pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi lub nawet wewnątrz poszczególnych państw członkowskich. Jeżeli rynki energetyczne w Unii Europejskiej mają zostać zintegrowane, kodeksy te muszą zostać poddane procesowi konwergencji, a następnie harmonizacji.

Komisja dokonała oceny różnych możliwości wykonania wymaganych zadań, z uwzględnieniem możliwości wykonania tych zadań przez samą Komisję. Harmonizacja omawianych zagadnień oraz zapewnianie postępów w tworzeniu nowej infrastruktury nie są typowymi zadaniami leżącymi w sferze działalności Komisji. Do tej pory Komisja nie prowadziła tego typu działań. Ich przeprowadzenie wymaga wiedzy specjalistycznej, jaką posiada 27 krajowych urzędów regulacyjnych (NRA); to właśnie one muszą uzgodnić poprawki, jakie należy wprowadzić do kodeksów sieci. W praktyce jedynie krajowe organy regulacyjne mają potencjał wiedzy niezbędny do skutecznego działania w tej dziedzinie. Agencja może za pośrednictwem swojej Rady Regulacyjnej – składającej się z przedstawicieli krajowych urzędów regulacyjnych – czerpać z wiedzy pracowników tych organów. Komisja nie ma takich możliwości.

Komisja zdecydowała, że wymagane zadania najlepiej wykonywać będzie odrębny podmiot, niezależny od niej oraz niebędący jej częścią. Zarówno wiosenna Rada Europejska w 2007 r. jak i najnowsze postanowienia Parlamentu Europejskiego potwierdziły ten wniosek².

W związku z tym rozważono stworzenie sieci krajowych organów regulacyjnych sektora energetycznego wyposażonej w większe uprawnienia. Wzór dla niej może stanowić sieć

² Rada Europejska jest zgodna co do jego postanowień dotyczących ustanowienia niezależnego mechanizmu współpracy krajowych organów regulacyjnych oraz podejmowania przez nie decyzji dotyczących ważnych problemów transgranicznych, natomiast w przyjętym sprawozdaniu Vidal Quadras stwierdza, że PE „z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie zacieśnienia współpracy krajowych organów regulacyjnych na szczeblu UE, za pośrednictwem podmiotu działającego na płaszczyźnie unijnej, jako jednego ze sposobów promowania bardziej europejskiego podejścia do uregulowania kwestii transgranicznych; uważa, że większa konwergencja i harmonizacja ich kompetencji jest warunkiem zniwelowania różnic technicznych i regulacyjnych stanowiących poważne przeszkody dla transgranicznego handlu i połączeń międzysieciowych; podkreśla, że Komisja powinna odgrywać decydującą rolę, nie ograniczając jednak niezależności organów regulacyjnych; uważa, że decyzje organów regulacyjnych powinny być podejmowane w ściśle określonych kwestiach natury technicznej i handlowej oraz w oparciu o stosowne informacje, w razie potrzeby przy uwzględnieniu opinii operatorów systemów przesyłowych i innych zainteresowanych podmiotów oraz że powinny one mieć charakter wiążący”.

organów ochrony konkurencji stworzona w 2004 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1/2003. To jednak wymagałoby nadania Komisji autonomicznych uprawnień w sektorze energetycznym (obecnie takie uprawnienia funkcjonują jedynie w zakresie zasad dotyczących ochrony konkurencji). Należy jednak tak czy inaczej wzmocnić i zharmonizować uprawnienia NRA.

Inną możliwością jest zastosowanie modelu systemu Europejskich Banków Centralnych, ale dla takiego systemu brakuje podstawy prawnej w Traktacie. Taki model wymagałby jedynie wniesienia poprawki do Traktatu.

W związku z tym Komisja doszła do wniosku, że skoro zachodzi potrzeba powołania niezależnego podmiotu, który mógłby składać do Komisji wnioski dotyczące decyzji merytorycznych oraz podejmować wiążące dla stron trzecich decyzje regulacyjne dotyczące konkretnych problemów technicznych wchodzących w zakres kompetencji takiego podmiotu, jedynym rozwiązaniem będzie stworzenie Agencji.

Główne zadania przewidziane dla Agencji uzupełniałyby na poziomie europejskim zadania regulacyjne wykonywane przez krajowe organy regulacyjne. Struktura ta powinna stanowić ramy dla współpracy krajowych organów regulacyjnych oraz dla przeglądu regulacyjnego współpracy pomiędzy operatorami systemów przesyłowych, a także umożliwiać podejmowanie indywidualnych decyzji dotyczących infrastruktury obejmującej terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego. Analiza ta jest zgodna z zasadami określonymi przez Komisję w projekcie porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie utworzenia ram prawnych dla europejskich agencji regulacyjnych³, w szczególności w zakresie uprawnień do przyjmowania decyzji prawnie wiążących wobec stron trzecich.

Poniższy wniosek opiera się na opcji „ERGEG+”, wspomnianej w komunikacie Komisji z dnia 10 stycznia 2007 r. „Europejska polityka energetyczna”⁴.

3.2. Główne zadania Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, której dotyczy wniosek

Proponowane zadania Agencji uzupełniałyby na poziomie europejskim zadania regulacyjne realizowane przez organy regulacyjne na szczeblu krajowym poprzez:

- *Zapewnienie ram współpracy krajowym organom regulacyjnym.* Wnioskuje się o poprawę możliwości rozwiązywania sytuacji transgranicznych. Agencja określi procedury współpracy pomiędzy krajowymi organami regulacyjnymi, zwłaszcza w odniesieniu do wymiany informacji oraz podziału kompetencji w przypadkach dotyczących kilku państw członkowskich. Ramy te będą ponadto propagowały współpracę krajowych organów regulacyjnych na szczeblu regionalnym.
- *Nadzór regulacyjny nad współpracą pomiędzy operatorami sieci przesyłowych.* Agencja będzie odpowiedzialna za sprawowanie kontroli nad działalnością Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej oraz Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Gazu, oraz za dokonywanie przeglądów ich działań. W szczególności będzie zaangażowana w wyznaczanie priorytetów za pomocą programu prac tych podmiotów, przeglądu ich 10-letnich planów inwestycyjnych oraz

³ KOM(2005)59.

⁴ Dz.U. C , , str. .

przygotowywania kodeksów technicznych i rynkowych. Przegląd planu inwestycyjnego nie ma wpływu na odpowiedzialność operatorów systemów przesyłowych wynikającą z przepisów prawa danego państwa. Jeżeli chodzi o wspomniane kodeksy techniczne i rynkowe, należy podkreślić, że Agencja będzie mogła zwrócić się do operatorów systemów przesyłowych o wprowadzenie zmian do swoich projektów lub opracowanie określonych zagadnień w sposób bardziej szczegółowy. Będzie również mogła zalecić Komisji nadanie im wiążącej mocy prawnej tam, gdzie dobrowolne ich stosowanie przez operatorów systemów przesyłowych jest niewystarczające lub nie odpowiada pewnym kwestiom. Agencja może zalecić wprowadzenie zmian do projektu opracowanego przez operatorów przesyłowych lub zalecić Komisji stworzenie dodatkowych przepisów. W praktyce mechanizm ten przyjmie formę konstruktywnego i ciągłego dialogu pomiędzy Agencją, operatorami systemów przesyłowych oraz Komisją. Zaangażowanie Agencji w tych obszarach będzie kluczowe dla zapewnienia, skutecznej i jawnej współpracy operatorów systemów przesyłowych, z korzyścią dla rynku wewnętrznego.

- *Indywidualne uprawnienia decyzyjne.* Aby umożliwić Agencji skuteczne rozwiązywanie określonych kwestii transgranicznych wnioskuje się o powierzenie jej indywidualnych uprawnień do podejmowania decyzji w kwestii wniosków o zastosowanie odstępstwa⁵ dotyczącego aktywów infrastruktury o znaczeniu europejskim oraz w zakresie decyzji w sprawie uregulowań mających zastosowanie do infrastruktury leżącej na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego. Ponadto Agencja mogłaby podejmować konkretne decyzje w sprawie problemów technicznych, o ile takie uprawnienia zostaną jej nadane zgodnie ze szczegółowymi wytycznymi przyjętymi na mocy dyrektyw dotyczących gazu i elektryczności, w ramach procedury komitologii.
- *Ogólna rola doradcza.* Agencja pełniłaby również rolę doradczą wobec Komisji w zakresie kwestii regulacji rynku oraz mogłaby wydawać niewiążące wytyczne w celu rozpowszechniania dobrych praktyk wśród krajowych organów regulacyjnych. W zależności od pojawiających się potrzeb, miałyby również uprawnienia do dokonywania przeglądu wszelkich decyzji przyjmowanych przez krajowe urzędy regulacyjne, mających bezpośredni wpływ na wewnętrzny rynek, w kontekście środków wykonawczych przyjętych przez Komisję w zastosowaniu prawa wspólnotowego dotyczącego sektora gazu i energii elektrycznej, oraz do przekazywania swoich opinii Komisji.

Pomimo że te uprawnienia nie mogą zostać rozszerzone na decyzje normatywne (takie jak oficjalne przyjmowanie obowiązkowych wytycznych), nowa Agencja będzie odgrywać niezmiernie istotną rolę w rozwoju i wdrażaniu zasad europejskiego rynku gazu i energii elektrycznej.

3.3. Zarządzanie Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki

Ramy instytucjonalne oraz zasady zarządzania Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki opierają się na standardowych zasadach i praktykach funkcjonowania agencji regulacyjnych we Wspólnocie.

Należy jednak koniecznie uwzględnić niezależność funkcji regulacyjnych. W tym celu, poza radą administracyjną odpowiedzialną za wszelkie kwestie administracyjne i budżetowe, wnioskuje się o stworzenie rady organów regulacyjnych odpowiadającej za wszelkie kwestie i

⁵ Jak określono w art. 22 dyrektywy 2003/55/WE oraz w art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1228/2003.

decyzje regulacyjne. Dyrektor, powoływany przez radę administracyjną, zostanie wybrany z ostatecznej listy przyjętej przez Komisję. Dyrektor będzie reprezentować Agencję oraz odpowiadać za bieżące zarządzanie nią. Ponadto struktura Agencji przewiduje także istnienie komisji odwoławczej, która będzie posiadać kompetencje w zakresie rozpatrywania odwołań przeciwko decyzjom przyjmowanym przez Agencję.

3.4. Aspekty finansowe

Proponuje się, aby Agencja, biorąc pod uwagę jej zadania, posiadała liczbę pracowników ograniczoną do 40-50 osób. Liczba ta opiera się na dogłębnej analizie wymagań co do liczby pracowników krajowych urzędów regulacyjnych oraz dokładnej analizie minimalnych zasobów niezbędnych do wykonywania przewidywanych zadań, w szczególności w kontekście zapewniania synergii w wykorzystywaniu zasobów wewnątrz krajowych urzędów regulacyjnych do wsparcia pracy agencji. Przewidywana liczba pracowników jest zgodna z potrzebami tych urzędów⁶. Jak wspomniano powyżej, jeżeli Komisja miałaby podjąć się wykonywania zadań Agencji, liczba pracowników musiałaby być znacznie wyższa.

Szacuje się, że całkowite roczne wydatki Agencji wyniosą około 6-7 milionów EUR rocznie, z czego 5 milionów EUR na wydatki związane z personelem (biorąc pod uwagę średni koszt na jednego pracownika Komisji Europejskiej, tj. 0,117 miliona EUR rocznie, z włączeniem wydatków związanych z budynkami i innymi kosztami administracyjnymi), 1 milion EUR na koszty operacyjne (zebrania, badania, jak również koszty tłumaczenia, publikacji oraz public relations) oraz reszta na wydatki inwestycyjne (związane z nabyciem ruchomości oraz związanych z tym wydatków) oraz wydatki ponoszone w trakcie delegacji służbowych.

Roczne koszty Agencji zostaną pokryte z dotacji wspólnotowych. Agencja posiada ograniczone dochody pochodzące z opłat wnoszonych przez strony trzecie a naliczanych przez Agencję przy podejmowaniu określonych decyzji.

3.5. Rola Komisji

Istnieją w zasadzie trzy różne środki służące zabezpieczeniu pozycji Komisji i jej roli jako strażnika Traktatu.

Po pierwsze, każda decyzja podejmowana przez Agencję będzie wiążąca jedynie w zakresie konkretnych sytuacji technicznych, w sposób jasny określonych w rozporządzeniach i dyrektywach lub indywidualnych przypadków przewidzianych w wiążących wytycznych. Poza tymi ramami Agencja nie miałaby możliwości podejmowania własnych decyzji politycznych.

Po drugie, jeżeli współpraca operatorów systemów przesyłowych (OSP) lub decyzje podejmowane przez krajowe urzędy regulacyjne (NRA) będą zagrażać skutecznej konkurencji oraz sprawnemu funkcjonowaniu rynku, Agencja natychmiast poinformuje o tym Komisję, która będzie mogła w konsekwencji podjąć działania konieczne do zaradzenia sytuacji. Komisja może również podjąć działania z własnej inicjatywy.

Po trzecie, w przypadku gdy zachodzi potrzeba podjęcia istotnej decyzji, może ją jedynie podjąć Komisja. W tych przypadkach Agencja pełni tylko rolę przygotowawczą i doradczą. Służba Prawna Komisji zbadała dokładnie tekst pod tym względem, aby dopilnować, że

⁶ Schemat organizacyjny zostanie dołączony do uzasadnienia.

Agencja nie będzie posiadać uprawnień do podejmowania istotnych decyzji według własnego uznania.

Ponadto rolą Komisji będzie dalsze określenie i wytyczenie roli Agencji przez przyjęcie wiążących wytycznych.

4. SKUTECZNA WSPÓLPRACA POMIĘDZY OPERATORAMI SYSTEMÓW PRZESYŁOWYCH

4.1. Ścisła współpraca pomiędzy operatorami systemów przesyłowych jako konieczny warunek integracji rynków energii elektrycznej i gazu

Skuteczna współpraca pomiędzy operatorami systemów przesyłowych oraz ustanowienie jasnych i stabilnych ram regulacyjnych, a także koordynacja działań regulacyjnych, są niezbędnym warunkiem integracji rynków. Wymaga to zgodności w zakresie zasad dostępu do sieci oraz zasad operacyjnych, skutecznej wymiany informacji pomiędzy operatorami systemów przesyłowych oraz wysokiego stopnia koordynacji nowych inwestycji w celu zwiększenia zdolności przesyłowych połączeń wzajemnych. Operatorzy systemów przemysłowych gazu i energii elektrycznej już teraz współpracują dobrowolnie w ramach istniejących struktur, takich jak ETSO (Stowarzyszenie Europejskich Operatorów Systemów Przesyłowych) oraz GTE (Europejskie Stowarzyszenie Przesyłania Gazu). Prowadzą one współpracę dotyczącą kwestii operacyjnych na szczeblu regionalnym oraz biorą udział w działalności organów technicznych, takich jak UCTE (Unia ds. Koordynacji Przesyłu Energii Elektrycznej) czy EASEE-Gas (Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Płynności Wymiany Energii). Te wielopłaszczyznowe inicjatywy współpracy znacznie przyczyniły się do rozwoju rynku wewnętrznego oraz do poprawy wydajności i bezpieczeństwa sieci.

Okazało się jednak, że dobrowolna współpraca ma pewne ograniczenia, czego przykładem mogą być awarie sieci oraz przerwy w dostawach energii elektrycznej wynikające ze złej koordynacji funkcjonowania sieci lub braku połączeń w sieciach energii elektrycznej lub gazu oraz problemy w zakresie proponowania lub uzgadniania wspólnych standardów technicznych. Stąd wnioskuje się o wyznaczenie operatorom sieci przesyłowych zadania wzmocnienia prowadzonej przez nich współpracy w pewnych obszarach o kluczowym znaczeniu, które sprowadzają się do trzech głównych zagadnień.

- *Rozwój rynku i opracowanie kodeksów technicznych.* Dla integracji rynków energii elektrycznej i gazu konieczny jest spójny zbiór kodeksów technicznych i rynkowych. Obecnie istnieją kodeksy funkcjonujące w poszczególnych państwach lub rekomendowane przez instytucje takie jak UCTE (Unia Koordynacyjna Przesyłu Energii) lub EASEE-gas (Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Płynności Wymiany Energii). Problem dotyczący obecnej sytuacji posiada trzy aspekty: po pierwsze, istniejące zasady nie obejmują wszystkich obszarów, które muszą zostać zharmonizowane w celu umożliwienia funkcjonowania zintegrowanego rynku, po drugie, krajowe kodeksy często nie są zgodne ze sobą, a po trzecie, często nie są one prawnie wiążące lub też nie są egzekwowalne. Przykłady takich kodeksów to podręcznik operacyjny dotyczący bezpieczeństwa i niezawodności sieci przesyłowych energii elektrycznej UCTE oraz zalecenia EASEE-gas w sprawie jakości gazu.
- We wniosku utrzymano dobrowolne działanie operatorów systemów przesyłowych jako pragmatyczny sposób tworzenia szczegółowych kodeksów technicznych i rynkowych. Kodeksy te są często złożone technicznie i konieczny jest dobrze funkcjonujący proces,

umożliwiający w razie potrzeby wnoszenie do nich poprawek. Wniosek wprowadza szerokie uprawnienia dotyczące nadzoru regulacyjnego nad treścią oraz i kontroli zgodności oraz egzekwowania tych zasad przez krajowe urzędy regulujące, Agencję, i/lub Komisję, w zależności od charakteru danej propozycji. W przypadku, gdy operatorzy systemów przesyłowych nie byłoby w stanie osiągnąć zgodności co do koniecznych kodeksów technicznych lub rynkowych lub też nie byłoby w stanie ich wdrożyć, istnieje możliwość sformułowania tych zasad we wniosku przedstawionym przez Komisję, który może następnie zostać przyjęty w ramach procedury komitologii.

- Ogółem niniejszy wniosek określa jedenaście głównych obszarów współpracy. Roczne programy Europejskiej Sieci operatorów systemów przesyłowych (zob. rozdział 1.2), przygotowane w porozumieniu ze wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz nową Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (zob. rozdział 3), wyznaczą priorytety oraz określą w sposób bardziej szczegółowy jakie kodeksy techniczne i rynkowe należy opracować. Współpraca pomiędzy operatorami systemów przesyłowych powinna również obejmować kontrolę wdrażania kodeksów technicznych i rynkowych.
- *Działania w zakresie badań i innowacji we wspólnym interesie*: współpraca OSP powinna stanowić ramy dla określenia, finansowania i zarządzania działaniami w zakresie koniecznych badań i innowacji przyczyniających się do solidnego rozwoju technicznego oraz ewolucji europejskich sieci energii elektrycznej i gazu, a w szczególności do propagowania bezpieczeństwa dostaw i wydajności energetycznej oraz upowszechniania technologii niskoemisyjnych.
- *Koordinacja eksploatacji sieci*: Współpraca OSP obejmowałaby wspólną obsługę sieci według uzgodnionych kodeksów rynkowych i technicznych. Ponadto obejmowałaby wymianę informacji operacyjnych koniecznych do skutecznej eksploatacji sieci oraz skoordynowanego ujawniania informacji na temat dostępu do danej sieci, na przykład za pomocą wspólnej platformy na rzecz przejrzystości.
- *Planowanie inwestycyjne*: Aby umożliwić udostępnienie wystarczającej zdolności przesyłowej w celu zaspokojenia popytu i zintegrowania rynków krajowych, operatorzy sieci będą potrzebować długoterminowego planowania rozwoju sieci, którego celem będzie zaprojektowanie inwestycji w sieć oraz monitorowanie rozwoju zdolności przesyłowych. Przewiduje się, że Europejska Sieć OSP opublikuje plany rozwoju sieci, które obejmą modelowanie sieci zintegrowanej, opracowanie różnych wariantów oraz ocenę pojemności energetycznej oraz zdolności sieci zintegrowanej do dostarczenia określonej ilości energii w danym czasie. Taki plan rozwoju powinien w wystarczającym zakresie wybiegać w przyszłość (np. na co najmniej 10 lat), umożliwiając tym samym wczesne wykrycie braków inwestycyjnych, w szczególności w odniesieniu do możliwości przesyłu transgranicznego.

Szczególnie w zakresie dwóch ostatnich zadań inicjatywy regionalne pozytywnie przyczyniają się do integracji rynku. Współpraca operatorów systemów przesyłowych na poziomie europejskim powinna w istocie być uzupełniana na szczeblu regionalnym, w celu zapewnienia rzeczywistego postępu w praktyce, a w szczególności w celu zapewnienia optymalnego zarządzania siecią⁷ oraz odpowiedniego planowania inwestycji i ich realizacji.

⁷ Na przykład, w sektorze energii elektrycznej, oczywiste jest, że należy określić sytuację dla kodeksów technicznych, dla każdego ze zsynchronizowanych obszarów.

Ramy regulacyjne powinny propagować, koordynować i wpływać na rozwój inicjatyw regionalnych, jak ma to miejsce w przypadku inicjatyw regionalnych prowadzonych przez ERGEG oraz inicjatyw takich jak Forum Pięciostronne w Europie Północnej, zgodnie z zaleceniami głównych zainteresowanych stron takich jak Eurelectric.

4.2. Poprawa mechanizmu współpracy

Ważne jest, aby struktury współpracy operatorów systemów przesyłowych były w pełni uznawane na poziomie europejskim jako posiadające kompetencje niezbędne do wykonywania wyżej wspomnianych zadań. W tym celu Komisja formalnie wyznaczy europejskie sieci operatorów systemów przesyłowych (gazu i energii elektrycznej) jako podmioty odpowiedzialne za te zadania.

Będąc przedsiębiorstwami, operatorzy systemów przesyłowych muszą zdecydować o formie oraz zasadach swojej współpracy w sposób jawny. Mogą opierać się na istniejących strukturach, takich jak GTE czy ETSO. Zadania oraz obowiązki nakładane na operatorów systemów przesyłowych w zakresie struktury ich współpracy będą jednak wymagać centralnej i stałej infrastruktury oraz praktycznych narzędzi planowania i obsługi sieci.

Sposób wykonania zadań nałożonych na europejską sieć będzie nadzorowany przez Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki.

Zaangażowanie zainteresowanych stron, takich jak producenci, przedsiębiorstwa dostawcze, klienci oraz firmy dystrybucyjne, a także konsultacje z nimi, będą stanowić standardową praktykę operatorów systemów przesyłowych od początku ich prac nad określonym zagadnieniem. W związku z tym zainteresowane strony będą proszone o konsultacje w trakcie przygotowywania projektu kodeksu rynkowego i technicznego sporządzanego przez operatorów systemów przesyłowych oraz będą miały możliwość wyrażenia uwag na temat rocznego programu prac operatorów systemów przesyłowych. Nad właściwym sposobem przeprowadzenia konsultacji nadzór sprawować będzie Agencja.

5. POPRAWA FUNKCJONOWANIA RYNKU

Niniejszy wniosek ma również na celu udoskonalenie ram prawnych, tak aby ułatwić stronom trzecim dostęp do kluczowych elementów infrastruktury, poprawę przejrzystości rynku, zwiększenie integracji rynku oraz lepszy dostęp do niego dla klientów detalicznych.

5.1. System wyłączeń

Obecne prawodawstwo przewiduje możliwość wyłączenia głównej nowej infrastruktury spod określonych prawnie zasad dostępu dla stron trzecich na wstępnie określony okres czasu. Z możliwości tej skorzystano już przy tworzeniu kilku obiektów, w tym przyłączy energii elektrycznej i gazu oraz instalacji dla skroplonego gazu ziemnego. Pomogło to w przyspieszeniu realizacji pewnych projektów, które przynoszą korzyści w zakresie bezpieczeństwa dostaw oraz konkurencji. Jednocześnie dotychczasowe doświadczenie sugeruje, że podmioty przygotowujące projekty, organy regulacyjne oraz Komisja mogłyby skorzystać z uproszczenia procedury składania wniosków oraz przyznawania wyłączenia, jak również z wyjaśnienia pewnych jej warunków. Aby jednak zapewnić optymalne wykorzystanie wyłączonej infrastruktury przez rynek, wnioskuję się o wprowadzenie ogólnych minimalnych wymogów w zakresie alokacji zdolności przesyłowej oraz przepisów

dotyczących zarządzania w sytuacjach przeciążenia dla nowej infrastruktury (do tej pory wymogi takie stosowane były w poszczególnych przypadkach).

5.2. Przejrzystość

Wewnętrznemu rynkowi energii elektrycznej brakuje płynności i przejrzystości, co stoi na przeszkodzie wydajnej alokacji zasobów, ograniczając możliwości minimalizowania ryzyka oraz blokując wchodzenie nowych przedsiębiorstw na rynek. Zaufanie do rynku, jego płynność oraz liczba uczestników musi się zwiększać, czemu sprzyja zwiększanie liczby informacji dostępnych dla rynku.

Obecne wymogi dotyczące przejrzystości koncentrują się na publikowaniu danych dotyczących zdolności przesyłowej sieci, tak aby podmioty działające na rynku mogły ocenić, czy taka zdolność przesyłowa jest osiągalna, oraz czy na rynku jest oferowana cała dostępna zdolność przesyłowa. Podmioty działające na rynku muszą również posiadać jednakowy dostęp do informacji decydujących o wahaniami cen hurtowych.

Obecnie przedsiębiorstwa zasiedziały odpowiadające za największe ilości przepływu gazu i energii elektrycznej, które jednocześnie są właścicielami większości aktywów na rynku, mają większy i lepszy dostęp do informacji niż nowe podmioty wkraczające na rynek. W sektorze energii elektrycznej istnieją wymogi w postaci wytycznych załączonych do rozporządzenia, określających wymogi przejrzystości w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, jednak nie są one wystarczające, a w odniesieniu do gazu w chwili obecnej takie wymogi nie istnieją. Stąd wnioskuje się o rozszerzenie wymogów przejrzystości na rezerwy gazu, prognozy popytu i podaży, koszty utrzymania równowagi sieci oraz koszty handlowe.

Krajowe organy regulacyjne powinny monitorować i kontrolować poprawne i pełne stosowanie tych wymogów, dlatego też należy odpowiednio wzmocnić ich uprawnienia.

W związku z istnieniem problemu przejrzystości dotyczącego derywatów i instrumentów finansowych, w odniesieniu do którego niniejsze wnioski nie przewidują dodatkowych wymogów wobec zainteresowanych przedsiębiorstw, w pierwszej połowie 2008 r. Komisja zbada ten problem szczegółowo i wyciągnie wnioski. Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych są zaproszone do współpracy w celu dalszego zbadania kwestii konieczności podlegania transakcji dotyczących umów o dostawy gazu i energii elektrycznej oraz derywatów gazu i energii elektrycznej wymogom przejrzystości przed i/lub po sprzedaży, i do zapewnienia doradztwa w tej sprawie.

5.3. Dostęp do infrastruktury magazynowania

Istniejąca dyrektywa dotycząca wewnętrznego rynku gazu przewiduje, że w przypadkach, kiedy instalacje do magazynowania są niezbędne dla umożliwienia dostaw do klientów, operatorzy instalacji magazynowych muszą zapewnić dostęp do nich stronom trzecim. Państwa członkowskie mają wybór co do sposobu zapewnienia takiego dostępu, który może być udzielany albo na warunkach określonych przez organ regulacyjny albo poprzez zobowiązanie operatorów systemów magazynowania do negocjowania z klientami warunków dostępu. Wymogi ujęte w dyrektywie są ograniczone do zasad oraz pozostawiają państwom członkowskim dużą dowolność w zakresie określania własnych ram regulacyjnych. Zasadom tym nadano konkretny kształt poprzez forum madryckie, na którym wszystkie zainteresowane strony wyraziły zgodę na stosowanie dobrowolnych „Wytycznych w sprawie zasad dostępu

stron trzecich do magazynów gazu” (GGPSSO). ERGEG stwierdził jednak, że ogólnie rzecz biorąc wdrażanie tych wytycznych pozostawia wiele do życzenia.

Aby wytyczne te można było skutecznie stosować, Komisja proponuje wprowadzenie czterech środków:

- nadanie zasadom zawartym w wytycznych wiążącej mocy prawnej oraz umożliwienie szczegółowego wdrożenia wytycznych przez komitologię;
- ustanowienie prawnego i funkcjonalnego rozdziału podmiotów odpowiedzialnych za sieć magazynową od przedsiębiorstw dostawczych;
- poszerzenie uprawnień krajowych organów regulacyjnych o uprawnienia w zakresie nadzoru nad dostępem do instalacji magazynowych;
- ustanowienie wymogu przejrzystości w odniesieniu do systemu regulacyjnego mającego zastosowanie do instalacji magazynowych.

Aby nadać wytycznym wiążącą moc prawną, rozporządzenie zostanie rozszerzone, tak aby określać, w jaki sposób podmioty odpowiedzialne za sieć magazynową powinny oferować stronom trzecim usługi dostępu, jak będą one alokować zdolność przesyłową oraz zarządzać nią w sytuacjach przeciążenia. Będzie ono również określać wymogi przejrzystości oraz środki umożliwiające rozwój rynku wtórnego zdolności magazynowej. Zasady te powinny sprawić, że wszelkie zapasy magazynowe dostępne dla stron trzecich będą oferowane na rynku w sposób niedyskryminacyjny i jawny, oraz aby zdecydowanie zniechęcać do gromadzenia nadmiernej zdolności przesyłowej. Zasady te mają również na celu zapewnienie spójności z proponowanym minimum wymogów co do wyłączonej infrastruktury.

Poprzez zastosowanie wymogu rozdzielenia prawnego i funkcjonalnego podmiotów odpowiedzialnych za sieć magazynową, skuteczny dostęp do zasobów magazynowych zostanie znacznie wzmocniony. Fakt że obecnie, w przypadku gdy dostawcy potrzebują dostępu do instalacji magazynowych, aby uzyskać taki dostęp muszą kontaktować się ze swoją konkurencją, nie zwiększa zaufania do rynku oraz stanowi poważną barierę dla wkraczania nowych przedsiębiorstw na rynek. Wymóg dotyczący wydzielenia własnościowego wobec operatorów instalacji magazynowych przyczyni się do poprawy sytuacji oraz umożliwi konkurencyjnym przedsiębiorstwom i organom regulacyjnym dopilnowanie, by cała dostępna pojemność magazynowa była oferowana na rynku.

Komisja wnioskuje o usunięcie istniejących niejasności co do proporcji możliwości magazynowych oferowanych na rynku poprzez wprowadzenie wymogu, aby państwa członkowskie definiowały kryteria co do okresu i sposobu udzielania dostępu stronom trzecim oraz konieczności publikowania tych informacji. W związku z tym organ regulacyjny będzie zobowiązany do kontroli stosowania tych zasad wobec wszystkich instalacji magazynowych.

5.4. Dostęp do terminali LNG

Skroplony gaz ziemny odgrywa coraz ważniejszą rolę w dostawach gazu do Unii Europejskiej, a w planach lub w fazie realizacji jest wiele inwestycji w terminale LNG. Z tego powodu potrzebne są przejrzyste zasady dostępu do terminali LNG. Organy regulacyjne zidentyfikowały potrzebę, a Grupa Europejskich Organów Regulacyjnych ds. Energii Elektrycznej i Gazu (ERGEG) przygotowała wytyczne mające na celu wypracowanie wspólnego podejścia do dostępu do terminali LNG dla stron trzecich.

Mimo że wiele zbudowanych terminali LNG skorzystało z możliwości wyłączenia spod zasad dostępu stron trzecich oraz interwencji regulacyjnej na mocy art. 22 dyrektywy, istnieją również terminale LNG, do których zasady te mają zastosowanie. Ponieważ obecna dyrektywa narzuca jedynie ogólny wymóg regulacji dostępu, pozostawia to pole dla różnych interpretacji przez państwa członkowskie. Ponadto wyłączenie na mocy art. 22 jest zawsze tymczasowe, a po upływie terminu wyłączenia terminale LNG zaczną podlegać regulacji. Dlatego też Komisja wnioskuje o wprowadzenie precyzyjniej określonych zasad dostępu stron trzecich do terminali LNG. Aby te wytyczne stały się obowiązujące, rozporządzenie zostanie rozszerzone, tak aby określać sposób, w jaki operatorzy terminali mają oferować usługi dostępu stronom trzecim, jak będą oni alokować zdolność przesyłową oraz zarządzać terminalami w sytuacjach przeciążenia. Rozporządzenie będzie również określać wymogi przejrzystości oraz sposoby umożliwiające rozwój rynku wtórnego w zakresie przepustowości terminalu. Zasady te będą również służyć zapewnieniu spójności z proponowanym minimum wymogów wobec wyłączonej infrastruktury.

5.5. Długoterminowe umowy o dostawach

Dwustronne umowy dotyczące dostaw do odbiorców końcowych dają energochłonnym sektorom przemysłu możliwość uzyskania bardziej przewidywalnych cen. Jednakże takie umowy niosą ze sobą ryzyko ograniczeń funkcjonowania rynku przez uniemożliwianie klientom zmiany i w ten sposób ograniczanie konkurencji. Aby zredukować niepewność na rynku, w nadchodzących miesiącach Komisja zapewni w odpowiedniej formie wskazówki co do zgodności długoterminowych umów dwustronnych dotyczących dostaw do odbiorców końcowych z prawem dotyczącym ochrony konkurencji w WE.

5.6. Ramy do stopniowego tworzenia europejskiego rynku detalicznego

Ani w przypadku rynku energii elektrycznej, ani w przypadku rynku gazu nie można jeszcze mówić o istnieniu europejskiego rynku detalicznego (gospodarstw domowych i małych przedsiębiorstw), jako że konsumenci, nawet jeśli mają jakąś możliwość wyboru, są nadal zmuszeni korzystać z usług rodzimych dostawców energii elektrycznej. Stworzenie prawdziwego rynku konsumenckiego w Europie stanowi ostateczny cel wewnętrznych rynków energii elektrycznej i gazu – jest ono konieczne do stworzenia rynków konkurencyjnych oraz osiągnięcia maksymalnej wydajności. Liberalizacja rynku detalicznego jest konieczna, aby wszyscy obywatele UE mogli czerpać korzyści z konkurencji. Gdyby liberalizacja dotyczyła jedynie znaczących konsumentów, europejskie gospodarstwa domowe mogłyby w efekcie zostać zmuszone do subwencjonowania swojego przemysłu, a sygnały dotyczące zapotrzebowania na nowe inwestycje w dziedzinie produkcji i dostaw mogłyby zostać zniekształcone. Z dniem 1 lipca 2007 r. wszystkie rynki detaliczne w UE zostały otwarte na konkurencję, jednak w praktyce wielu konsumentów jest związanych ze swoimi dostawcami historycznymi, jako że nie wprowadzono dotąd w życie, zgodnie z wymogami, odpowiednich ram prawnych. Europejski rynek detaliczny może zostać stworzony jedynie w sposób stopniowy. Aby ożywić ten proces, Komisja rozważa powołanie forum detalicznego przez analogię do pozytywnych doświadczeń z forum florenckim i forum madryckim. Forum to pozwoliłoby na skoncentrowanie się na konkretnych problemach handlu detalicznego oraz powinno posłużyć jako platforma dla wszystkich zainteresowanych stron promująca budowę rynku detalicznego w całej UE. Forum zapewniłoby wskazówki na temat proponowanych zobowiązań dla państw członkowskich oraz urzędów regulacyjnych w zakresie ustanowienia jasnych zasad konkurencji na rynku detalicznym, które stopniowo zostałyby zharmonizowane z zasadami rynkowymi, umożliwiając powstanie rynków transgranicznych.

Dobrze funkcjonujące rynki detaliczne odegrają również bardzo istotną rolę w zwiększaniu świadomości obywateli co do krajowego zużycia energii oraz kosztów energii, jako że wszelkie środki mające na celu zmniejszenie emisji CO₂ oraz zwiększenie wydajności energetycznej wymagają udziału gospodarstw domowych. Obecne praktyki, w ramach których konsumenci otrzymują jedynie ostateczny rachunek za roczne zużycie energii, nie przyczyniają się do pobudzenia takiej świadomości, ani też nie stwarzają dostawcom możliwości stworzenia konkurencyjnych usług dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb poszczególnych gospodarstw domowych. Dlatego też konieczne jest przekazywanie przez dostawców większej ilości informacji, tak aby umożliwić klientom częstszy dostęp do informacji na temat zużycia energii i jej kosztów.

Oczywiste jest, że wolności wyboru dla konsumentów muszą towarzyszyć mocne gwarancje dotyczące praw klientów. Wrażliwi klienci korzystają obecnie z wysokiego poziomu ochrony w ramach obowiązującej dyrektywy, zapewniającego im dostęp do energii, której potrzebują, by prowadzić normalne życie. Środki te jednak w niektórych państwach są niewłaściwie stosowane, więc w celu bardziej jasnego określenia ram Komisja wnioskuje o zdefiniowanie wiążących wytycznych. Równocześnie Komisja wnioskuje o wzmocnienie praw wszystkich klientów, między innymi poprzez nadanie im prawa do zmiany dostawcy w każdej chwili oraz nałożenie na przedsiębiorstw sektora energetycznego wymogu, by rachunki rozliczane były w ciągu miesiąca od zmiany dostawcy przez klienta.

Komisja doszła do wniosku, że obecne prawne i funkcjonalne zasady wydzielenia własnościowego dotyczące operatorów systemu dystrybucji (DSO) są wystarczające. Nie wnioskuje więc o rozszerzenie zasad wydzielenia własnościowego opisanych w rozdziale 4 na DSO.

6. WSPÓLPRACA W CELU WZMOCNIENIA BEZPIECZEŃSTWA DOSTAW

6.1. Monitorowanie bezpieczeństwa dostaw przez operatorów systemów przesyłowych

Ważne jest zagwarantowanie, by systemy energii elektrycznej i gazu były w stanie zaspokoić popyt nawet w godzinach szczytu. W przypadku elektryczności jest to możliwe jedynie pod warunkiem istnienia wystarczającej zdolności generacyjnej (adekwatność generacyjna) oraz sieci zdolnej do przesyłu energii z zakładów produkujących energię elektryczną do końcowych użytkowników (adekwatność sieci). W przypadku gazu musi istnieć wystarczająca zdolność importowa i magazynowa.

Dyrektywa 2005/89/WE wymaga od krajowych organów regulacyjnych, by z pomocą operatorów systemów przesyłowych składali Komisji roczne sprawozdania dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Dyrektywa 2004/67/WE wymaga od państw członkowskich składania sprawozdań dotyczących bezpieczeństwa dostaw gazu oraz ram regulacyjnych zwiększania inwestycji w infrastrukturę. Proponowane poprawki do rozporządzeń (WE) nr 1228/2003 oraz (WE) nr 1775/2005 nakładają na Europejskie Stowarzyszenie Operatorów Systemów Przesyłowych zadanie publikowania prognoz dotyczących adekwatności systemu w każdym okresie letnim i zimowym oraz prognoz długoterminowych. Aby uwzględnić możliwości eksportu i importu energii elektrycznej i gazu w warunkach szczytowego popytu konieczne jest przyjęcie perspektywy europejskiej. Ze względu na istnienie transgranicznych przepływów energii elektrycznej i gazu w obrębie wewnętrznego rynku taka prognoza musi zostać opracowana na poziomie europejskim.

6.2. Współpraca państw członkowskich

Prawodawstwo UE podejmuje kwestię bezpieczeństwa dostaw gazu za pomocą dwóch instrumentów. Dyrektywa 2003/55/WE nakłada na państwa członkowskie ogólne obowiązki w zakresie monitorowania. Przedmiotem dyrektywy 2004/67/WE są konkretne środki zapewniające bezpieczeństwo dostaw gazu. Ta ostatnia dyrektywa powołuje grupę koordynacyjną ds. gazu oraz określa „mechanizm wspólnotowy” na wypadek zaburzenia dostaw.

Instrumenty te przewidują powstanie platformy koordynacyjnej. Nie określają celów ilościowych w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw, ani też nie przewidują żadnych zobowiązań w zakresie rezerw gazu. Nie przewidują również ram regionalnej współpracy na wypadek poważnych zakłóceń w dostawach.

Dyrektywa 2004/67/WE została przetransponowana przez państwa członkowskie dopiero niedawno. Jej art. 10 przewiduje, że do dnia 19 maja 2008 r. Komisja przedstawi sprawozdanie z realizacji dyrektywy, dotyczące w szczególności skuteczności jej instrumentów, oraz że będzie mogła wydać dalsze wnioski dotyczące bezpieczeństwa dostaw. W szczególności, sprawozdanie to ma poruszać kwestię środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw w odniesieniu do rezerw gazu.

Z tego powodu przedstawiane wnioski, będące pierwszym krokiem, nie modyfikują dyrektywy 2004/67/WE, a jedynie poruszają dwie kwestie:

- *zwiększenie obowiązków w zakresie przejrzystości na poziomie rezerw handlowych*. Każdy podmiot odpowiedzialny za magazynowanie byłby zobowiązany publikować każdego dnia dane dotyczące ilości zasobów operacyjnych gazu w swoich obiektach. Taki obowiązek znacznie zwiększyłby wzajemne zaufanie dla wsparcia regionalnego i dwustronnego w przypadku poważnych zakłóceń dostaw.
- *Solidarność* Wnioskuje się, by państwa członkowskie współpracowały w celu propagowania solidarności regionalnej i dwustronnej. Przewiduje się, że taka współpraca obejmie sytuacje, które mogłyby spowodować poważne zakłócenia w dostawach gazu w państwie członkowskim. Przykładem takiej koordynacji jest ujednoczenie krajowych środków postępowania w razie nagłych sytuacji oraz opracowanie praktycznych metod wzajemnej współpracy. W razie konieczności Komisja przyjmie wytyczne w sprawie regionalnych porozumień o solidarności.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej

(tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 95,

uwzględniając wniosek Komisji⁸,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów¹⁰,

działając zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu¹¹,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wewnętrzny rynek energii elektrycznej, który od 1999 r. jest stopniowo wprowadzany na terenie Unii Europejskiej, ma na celu zapewnienie prawdziwej możliwości wyboru wszystkim obywatelom i przedsiębiorstwom we Wspólnocie, stworzenie nowych możliwości gospodarczych oraz zwiększenie poziomu handlu transgranicznego, co ma służyć osiągnięciu korzyści wynikających z energooszczędności, konkurencyjnych cen i wyższych standardów obsługi, jak również przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw i racjonalnego wykorzystania energii.
- (2) Dyrektywa 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 96/92/WE¹² oraz rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej¹³ wniosły znaczący wkład w utworzenie takiego wewnętrznego rynku energii elektrycznej.
- (3) Obecnie nie można zagwarantować żadnemu przedsiębiorstwu we Wspólnocie prawa do sprzedawania energii elektrycznej w innym państwie członkowskim na równych

⁸ Dz.U. C z , str. .

⁹ Dz.U. C z , str. .

¹⁰ Dz.U. C z , str. .

¹¹ Dz.U. C z , str. .

¹² Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 37 – 56.

¹³ Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 1

prawach z przedsiębiorstwami krajowymi, bez dyskryminacji i występowania ze słabszej pozycji. W szczególności nie istnieje jeszcze niedyskryminacyjny dostęp do sieci ani równie skuteczny nadzór regulacyjny we wszystkich państwach członkowskich.

- (4) W komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady zatytułowanym „Europejska polityka energetyczna”¹⁴, zwrócono szczególną uwagę na zasadnicze znaczenie stworzenia wewnętrznego rynku energii elektrycznej oraz jednakowych warunków konkurencji dla wszystkich spółek energetycznych we Wspólnocie. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie perspektyw wewnętrznego rynku gazu i energii elektrycznej¹⁵ oraz komunikat Komisji „Dochodzenie w ramach art. 17 rozporządzenia 1/2003 w odniesieniu do europejskich sektorów gazu i energii elektrycznej (raport końcowy)”¹⁶ wykazały, że obecne przepisy i środki nie zapewniają podstaw niezbędnych dla osiągnięcia celu, jakim jest właściwie funkcjonujący rynek wewnętrzny.
- (5) Rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 musi zostać dostosowane zgodnie z tymi komunikatami w celu poprawy ram regulacyjnych wewnętrznego rynku energii elektrycznej.
- (6) W szczególności niezbędna jest wzmocniona współpraca i lepsza koordynacja między operatorami systemów przesyłowych, tak by zapewnić coraz większą zgodność przepisów technicznych i handlowych w celu udostępnienia skutecznego transgranicznego dostępu do sieci przesyłowych i zarządzania nim jak również zapewnić skoordynowane i dostatecznie wybiegające w przyszłość planowanie i odpowiedni rozwój techniczny systemu przesyłowego we Wspólnocie z odpowiednim uwzględnieniem środowiska naturalnego i przy promocji energooszczędności oraz badań i innowacji, zwłaszcza w zakresie zapewnienia propagowania odnawialnych źródeł energii i upowszechniania technologii niskowęglowej. Operatorzy systemów przesyłowych powinni eksploatować swoje sieci zgodnie z tymi przepisami technicznymi i handlowymi.
- (7) W celu zapewnienia optymalnego zarządzania siecią przesyłu energii elektrycznej i umożliwienia obrotu i dostaw energii elektrycznej klientom detalicznym ponad granicami we Wspólnocie, należy stworzyć europejską sieć operatorów systemów przesyłowych. Jej zadania powinny być realizowane zgodnie ze wspólnotowymi zasadami konkurencji, które w dalszym ciągu mają zastosowanie do decyzji europejskiej sieci operatorów systemów przesyłowych. Jej zadania powinny być właściwie określone, zaś jej metoda pracy powinna gwarantować skuteczność, reprezentatywność i przejrzystość. Biorąc pod uwagę, że bardziej efektywny postęp można osiągnąć poprzez podejście na szczeblu regionalnym, operatorzy systemów przesyłowych powinni ustanowić struktury regionalne w ramach ogólnej struktury współpracy przy jednoczesnym zapewnieniu, że wyniki na szczeblu regionalnym będą zgodne z przepisami i planami inwestycyjnymi na szczeblu Wspólnoty. Współpraca w ramach takich struktur regionalnych opiera się na założeniu efektywnego oddzielenia funkcjonowania sieci od produkcji i dostaw. Przy jego braku współpraca regionalna

¹⁴ COM(2007) 1.

¹⁵ COM(2006) 841

¹⁶ SEC(2006) 1724

między operatorami systemów przesyłowych może powodować ryzyko postępowania antykonkurencyjnego.

- (8) Wszyscy uczestnicy rynku są zainteresowani pracami, których wykonania oczekuje się od europejskiej sieci operatorów systemów przesyłowych. Z tego względu proces konsultacji ma kluczowe znaczenie, zaś istotną rolę powinny odegrać istniejące struktury, takie jak Unia ds. Koordynacji Przesyłu Energii Elektrycznej (UCTE), które zostały ustanowione w celu ułatwiania i usprawniania procesu konsultacji.
- (9) Monitorowanie rynku dokonywane w ciągu ostatnich lat przez krajowe organy regulacyjne oraz przez Komisję wykazało, że obecne wymogi przejrzystości oraz zasady określające dostęp do infrastruktury nie są wystarczające.
- (10) Niezbędny jest równy dostęp do informacji dotyczących rzeczywistego stanu systemu, aby umożliwić wszystkim uczestnikom rynku ocenę ogólnej sytuacji w zakresie popytu i podaży oraz zidentyfikowanie przyczyn wahań cen hurtowych. Obejmuje to dokładniejsze informacje dotyczące wytwarzania energii elektrycznej, podaży i popytu, przepustowości sieci, przepływów i utrzymania, bilansowania i zdolności rezerwowej.
- (11) Aby zaufanie do rynku mogło być większe, jego uczestnicy muszą mieć pewność, że postępowanie noszące znamiona nadużycia może podlegać sankcjom. Właściwe organy powinny mieć możliwość skutecznego rozpatrywania zarzutów w sprawie nadużyć rynkowych. Dlatego niezbędny jest dostęp właściwych organów do danych zawierających informacje dotyczące decyzji operacyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa dostarczające energię elektryczną. Na rynku energii elektrycznej wiele odnośnych decyzji jest podejmowanych przez wytwórców, którzy powinni przechowywać te informacje do dyspozycji właściwych organów przez ustalony okres czasu. Niewielcy wytwórcy, nie mający rzeczywistej możliwości zakłócania rynku, powinni zostać zwolnieni z tego obowiązku.
- (12) Konkurencja w zakresie dostaw dla gospodarstw domowych wymaga, aby dostawcy nie byli blokowani, gdy pragną wejść na nowe rynki detaliczne. Tym samym zasady i obowiązki panujące w łańcuchu dostaw muszą być znane wszystkim uczestnikom rynku, a także wymagają harmonizacji w celu zwiększenia integracji rynkowej we Wspólnocie.
- (13) Inwestycje w ważne nowe elementy infrastruktury wymagają zdecydowanego wsparcia przy jednoczesnym zapewnieniu właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego energii elektrycznej. Aby wzmocnić korzystny wpływ zwolnionych połączeń wzajemnych prądu stałego na konkurencję i bezpieczeństwo podaży, należy badać zainteresowanie ze strony rynku na etapie planowania projektu oraz wdrożyć zasady zarządzania ograniczeniami przesyłowymi. Jeżeli połączenia wzajemne prądu stałego znajdują się na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, ustanowiona rozporządzeniem (WE) nr ...¹⁷, powinna rozpatrzyć wnioski o odstępstwo w celu lepszego uwzględnienia jego transgranicznych implikacji i ułatwienia jego obsługi administracyjnej. Co więcej, uwzględniając wyjątkowo wysoki profil ryzyka, wpisany

¹⁷ Dz.U. L...

w konstruowanie tych zwolnionych ważnych projektów infrastrukturalnych, umożliwia się czasowe zwolnienie przedsiębiorstw dostarczających energię elektryczną i wytwórczych z obowiązku stosowania zasad pełnego rozdziału w zakresie rozpatrywanych projektów.

- (14) Rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 stanowi, że mają zostać przyjęte określone środki zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji¹⁸.
- (15) Decyzja 1999/468/WE została zmieniona decyzją 2006/512/WE, która wprowadziła procedurę regulacyjną połączoną z kontrolą w odniesieniu do środków o ogólnym zasięgu, mających na celu zmianę innych niż istotne elementów aktu podstawowego przyjętego zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 251 Traktatu, w tym poprzez wykreślenie niektórych z tych elementów lub dodanie nowych elementów, innych niż istotne.
- (16) Zgodnie ze wspólnym oświadczeniem Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji¹⁹ w sprawie decyzji 2006/512/WE, aby ta nowa procedura mogła być stosowana do już obowiązujących instrumentów przyjętych zgodnie z art. 251 Traktatu, instrumenty te należy odpowiednio dostosować zgodnie z obowiązującymi procedurami.
- (17) Co się tyczy rozporządzenia (WE) nr 1228/2003, należy przyznać Komisji uprawnienia w szczególności do ustanowienia lub przyjęcia wytycznych niezbędnych do zapewnienia minimalnego stopnia harmonizacji, wymaganego dla osiągnięcia celu niniejszego rozporządzenia. Z racji, iż środki te mają ogólny zasięg, a ich celem jest zmiana innych niż istotne elementów rozporządzenia (WE) nr 1228/2003 oraz dodanie nowych, innych niż istotne elementów do rozporządzenia (WE) nr 1228/2003, należy je przyjąć zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 5a decyzji 1999/468/WE.
- (18) Rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 powinno w związku z tym zostać odpowiednio zmienione,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

RW rozporządzeniu (WE) nr 1228/2003 wprowadza się następujące zmiany:

- (1) W art. 1 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„Niniejsze rozporządzenie ma również na celu sprzyjanie powstaniu właściwie funkcjonującego i przejrzystego transgranicznego rynku detalicznego oraz właściwie funkcjonującego i przejrzystego rynku hurtowego. Wprowadza ono mechanizmy na rzecz harmonizacji tych zasad”.

¹⁸ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23. Decyzja zmieniona decyzją 2006/512/WE (Dz.U. L 200 z 22.7.2006, str. 11).

¹⁹ Dz.U. C 255 z 21.10.2006, str. 1.

(2) W art. 2 ust. 2 dodaje się definicję w brzmieniu:

h). „Agencja” oznacza Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki ustanowioną rozporządzeniem (WE) nr ...²⁰”

(3) Dodaje się artykuły 2a do 2h w brzmieniu:

„Artykuł 2a

Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej

Wszyscy operatorzy systemów przesyłowych współpracują na szczeblu Wspólnoty dzięki powołaniu Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej w celu zapewnienia optymalnego zarządzania europejską elektroenergetyczną siecią przesyłową i jej odpowiedniego rozwoju technicznego.

Artykuł 2b

Ustanowienie Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej

1. Nie później niż do [...] operatorzy systemów przesyłowych energii elektrycznej przedstawiają Komisji i Agencji projekt statutu, wykaz przyszłych członków oraz projekt regulaminu wewnętrznego, w tym regulamin wewnętrzny dotyczący konsultacji z innymi zainteresowanymi stronami przyszłej Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej.
2. Agencja przedstawia Komisji opinię o projekcie statutu, wykazie członków i projekcie regulaminu w ciągu sześciu tygodni od ich otrzymania.
3. Komisja wyraża opinię o projekcie statutu, wykazie członków i projekcie regulaminu w ciągu 3 miesięcy od otrzymania opinii Agencji.
4. W ciągu 3 miesięcy od otrzymania opinii Komisji operatorzy systemów przesyłowych ustanawiają Europejską Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej, przyjmują jej statut oraz regulamin i publikują je.

Artykuł 2c

Zadania Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej

1. Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej przyjmuje:
 - a) przepisy techniczne i rynkowe w dziedzinach, o których mowa w ust. 3;

²⁰ Dz.U. L...

- b) wspólne narzędzia eksploatacji sieci i plany badawcze;
 - c) dziesięcioletni plan inwestycyjny, włącznie z prognozą dotyczącą wystarczalności mocy wytwórczych, co dwa lata;
 - d) roczny program prac;
 - e) sprawozdanie roczne;
 - f) coroczne letnie i zimowe prognozy dotyczące wystarczalności mocy wytwórczych.
2. Roczny program prac wymieniony w ust. 1 lit. d) zawiera opis przepisów technicznych i rynkowych, które zostaną opracowane w danym roku, a także plan dotyczący wspólnej eksploatacji sieci oraz działalności badawczej i na rzecz rozwoju na dany rok, oraz orientacyjny harmonogram.
3. Szczegółowe przepisy techniczne i rynkowe obejmują następujące dziedziny zgodnie z priorytetami określonymi w rocznym programie prac:
- a) zasady bezpieczeństwa i niezawodności;
 - b) zasady podłączenia i dostępu do sieci;
 - c) zasady wymiany danych i rozliczeń;
 - d) zasady interoperacyjności;
 - e) procedury operacyjne w sytuacjach awaryjnych;
 - f) zasady alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi;
 - g) zasady handlu;
 - h) zasady przejrzystości;
 - i) zasady dotyczące bilansowania i rezerw energii elektrycznej;
 - j) zasady dotyczące zharmonizowanych struktur taryf przesyłowych wraz z sygnałami lokalizacyjnymi i zasadami dotyczącymi rozliczeń międzyoperatorskich;
 - k) energooszczędność sieci energii elektrycznej.
4. Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej monitoruje wdrażanie przepisów technicznych i rynkowych, jak również uwzględnia wyniki swoich działań monitorujących w sprawozdaniu rocznym, o którym mowa w ust. 1 lit. e).
5. Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej co dwa lata publikuje ogólnowspólnotowy 10-letni plan inwestycji sieciowych. Ten plan inwestycyjny obejmuje modelowanie zintegrowanej sieci, rozwój scenariusza,

sprawozdanie w sprawie wystarczalności mocy wytwórczych oraz ocenę odporności systemu na awarie. Plan inwestycyjny powstaje zwłaszcza w oparciu o krajowe plany inwestycyjne oraz wytyczne dla transeuropejskich sieci energetycznych zgodnie z decyzją nr 1364/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady²¹. Plan inwestycyjny wskazuje luki inwestycyjne, zwłaszcza w zakresie transgranicznych zdolności przesyłowych.

6. Na wniosek Komisji Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej doradza Komisji w sprawie przyjęcia wytycznych określonych w art. 8.

Artykuł 2d

Monitoring prowadzony przez Agencję

1. Agencja monitoruje realizację zadań Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej wymienionych w art. 2c ust. 1.
2. Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej przedstawia Agencji projekt przepisów technicznych i rynkowych, projekt dziesięcioletniego planu inwestycyjnego i projekt rocznego planu prac, w tym informacje o procesie konsultacji.

Agencja może przedstawić Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej opinię w ciągu 3 miesięcy.

Agencja przedstawia Komisji należycie uzasadnioną opinię, jeżeli uzna, że projekt rocznego planu prac lub projekt dziesięcioletniego planu inwestycyjnego nie zapewnia niedyskryminacji, skutecznej konkurencji i efektywnego działania rynku.

Artykuł 2e

Ustanowienie i ocena przepisów technicznych i rynkowych

1. Po konsultacjach z Agencją Komisja może zwrócić się do Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej w odpowiednim terminie o przygotowanie przepisów w obszarach wymienionych w art. 2c ust. 3, jeżeli uzna, że przepisy te są niezbędne dla efektywnego funkcjonowania rynku.
2. Agencja przedstawia Komisji należycie uzasadnioną opinię, jeżeli uzna, że:
 - a) przepis techniczny lub rynkowy przyjęty przez Europejską Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej w obszarach wymienionych w art. 2c ust. 3 nie zapewnia niedyskryminacji, skutecznej konkurencji i efektywnego działania rynku;

²¹ Dz.U. L 262 z 22.9.2006, str 1.

- b) Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej nie uzgodniła w odpowiednim terminie przepisu technicznego lub rynkowego w obszarach wymienionych w art. 2c ust. 3;
 - c) operatorzy systemów przesyłowych nie wdrożyli przepisu technicznego lub rynkowego przyjętego przez Europejską Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej w obszarach wymienionych w art. 2c ust. 3.
3. Komisja może przyjąć, z własnej inicjatywy lub na zalecenie Agencji, wytyczne w obszarach wymienionych w art. 2c ust. 3, jeżeli uzna, że:
- a) przepis techniczny lub rynkowy przyjęty przez Europejską Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej w obszarach wymienionych w art. 2c ust. 3 nie zapewnia niedyskryminacji, skutecznej konkurencji i efektywnego działania rynku;
 - b) Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej nie uzgodniła w odpowiednim terminie przepisu rynkowego lub technicznego w obszarach wymienionych w art. 2c ust. 3;
 - c) operatorzy systemów przesyłowych nie wdrożyli przepisu technicznego lub rynkowego przyjętego przez Europejską Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej w obszarach wymienionych w art. 2c ust. 3.
- Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia poprzez jego uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 13 ust. 2.
4. Ustęp 3 nie stanowi uszczerbku dla prawa Komisji do przyjmowania i zmiany wytycznych zgodnie z art. 8.

Artykuł 2f

Konsultacje

1. Realizując swoje zadania, Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej prowadzi na wczesnym etapie szeroko zakrojone, otwarte, przejrzyste konsultacje ze wszystkimi odpowiednimi uczestnikami rynku, w szczególności podczas przygotowywania przepisów technicznych i rynkowych oraz rocznego programu prac wymienionych w art. 2c ust. 1 i ust. 3. Konsultacje obejmują przedsiębiorstwa dostarczające i wytwarzające energię, klientów, użytkowników systemów, operatorów systemów dystrybucyjnych, w tym odpowiednie stowarzyszenia (branżowe), organy techniczne i grupy osób zainteresowanych.
2. Wszystkie dokumenty i protokoły ze spotkań dotyczących zagadnień wymienionych w ustępie pierwszym podaje się do wiadomości publicznej.

3. Przed przyjęciem rocznego programu prac oraz przepisów technicznych i rynkowych wymienionych w art. 2c ust. 1 i ust. 3, Europejska Sieć Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej przekazuje uwagi otrzymane podczas konsultacji i wskazuje sposób uwzględnienia tych uwag. Podaje również przyczyny ewentualnego nieuwzględnienia uwag.

Artykuł 2g

Koszty

Koszty związane z działalnością Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej, o której mowa w art. 2a do 2h, ponoszą operatorzy systemów przesyłowych i są one uwzględniane przy obliczaniu taryf.

Artykuł 2h

Współpraca regionalna operatorów systemów przesyłowych

1. Operatorzy systemów przesyłowych nawiązują współpracę regionalną w ramach Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej w celu wniesienia wkładu w zadania, o których mowa w art. 2c ust. 1. W szczególności publikują oni co dwa lata regionalny plan inwestycyjny, a także mogą podejmować decyzje inwestycyjne w oparciu o regionalny plan inwestycyjny.

Regionalny plan inwestycyjny nie może być sprzeczny z dziesięcioletnim planem inwestycyjnym wymienionym w art. 2c ust. 1 lit. c).

2. Operatorzy systemów przesyłowych propagują uzgodnienia operacyjne w celu zapewnienia optymalnego zarządzania siecią i pobudzania rozwoju handlu energetycznego, alokacji transgranicznych zdolności przesyłowych za pośrednictwem aukcji typu *implicit* oraz integracji mechanizmów bilansowania i rezerwowania zdolności przesyłowych.
3. Obszar geograficzny, objęty każdą z regionalnych struktur współpracy, może być określony przez Komisję. Środek ten, mający na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia poprzez jego uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 13 ust. 2.

W tym celu Komisja może konsultować się z Europejską Siecią Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej oraz z Agencją.”

- (4) W art. 5 wprowadza się następujące zmiany:

- (a) tytuł art. 5 otrzymuje brzmienie: „Przekazywanie informacji”;
- (b) dodaje się ust. 4, 5 i 6 w brzmieniu:

„4. Operatorzy systemów przesyłowych publikują stosowne dane dotyczące prognozowanego i rzeczywistego popytu, dotyczące dostępności i rzeczywistego wykorzystania aktywów wytwórczych i dystrybucyjnych, dotyczące dostępności i

rzeczywistego wykorzystania sieci i połączeń wzajemnych, a także dotyczące bilansowania zdolności przesyłowych i poziomu rezerw zdolności przesyłowych.

5. Przedmiotowi uczestnicy rynku przekazują operatorom systemów przesyłowych stosowne dane.

6. Spółki wytwarzające energię elektryczną posiadające lub eksploatujące aktywa wytwórcze, z których jeden ma moc zainstalowaną nie niższą niż 250 MW, przechowują do dyspozycji krajowego organu regulacyjnego, krajowego organu ds. konkurencji i Komisji przez pięć lat wszystkie dane godzinowe dla każdej instalacji niezbędne w celu weryfikacji wszystkich operacyjnych decyzji dyspozytorskich oraz postępowania w ramach przetargów na giełdach energii, aukcjach połączeń wzajemnych, rynkach rezerwowych i rynkach pozagiełdowych. Informacje w podziale na instalacje i godziny, jakie mają być przechowywane, obejmują w szczególności dane o dostępnych mocach wytwórczych i rezerwach zakontraktowanych, w tym o alokacji rezerw zakontraktowanych do poszczególnych instalacji w czasie realizacji przetargu i podczas produkcji.

(5) W art. 6 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Wszelkie wpływy wynikające z alokacji połączeń wzajemnych są wykorzystywane do poniższych celów według poniższej hierarchii ważności:

- (a) zagwarantowanie rzeczywistej dostępności przydzielonej zdolności;
- (b) inwestycje sieciowe utrzymujące lub zwiększające zdolności połączeń wzajemnych;

Jeżeli dany wpływ nie może być wykorzystany dla celów określonych w punktach a) lub b) w pierwszym akapicie, wpływ ten zostaje umieszczony na oddzielnym koncie do czasu, gdy możliwe będzie jego wydatkowanie na te cele. W przypadku niezależnego operatora systemu wszelkie dochody pozostałe po zastosowaniu punktów a) i b) będą przechowywane przez niezależnego operatora systemu na oddzielnym koncie do czasu, gdy możliwe będzie ich wydatkowanie na cele określone w punktach a) i b) w pierwszym akapicie.”

(6) Artykuł 7 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 7

Nowe połączenia wzajemne

„1. Nowe połączenia wzajemne prądu stałego pomiędzy państwami członkowskimi mogą być, na żądanie, na czas ograniczony wyłączone z przepisów art. 6 ust. 6 rozporządzenia i art. 8, 20 i 23 ust. 2, 3 i 4 dyrektywy 2003/54/WE, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- (a) inwestycja musi zwiększać konkurencję w dziedzinie dostaw energii elektrycznej;

- (b) poziom ryzyka związanego z inwestycją powoduje, że inwestycja ta nie zostałaby zrealizowana, gdyby nie wyrażono zgody na wyłączenie;
 - (c) połączenie wzajemne musi być własnością osoby fizycznej lub prawnej odrębnej – przynajmniej pod względem formy prawnej – od operatorów systemów, w których systemach połączenie wzajemne zostanie zbudowane;
 - (d) opłatami obciąża się użytkowników tego połączenia wzajemnego;
 - (e) od czasu częściowego otwarcia rynku wymienionego w art. 19 dyrektywy 96/92/WE żadna część kapitału ani kosztów operacyjnych połączenia wzajemnego nie została odzyskana z żadnego składnika opłat naliczanych za korzystanie z systemów przesyłowych lub dystrybucyjnych złączonych połączeniem wzajemnym;
 - (f) wyłączenie nie szkodzi konkurencji, skutecznemu funkcjonowaniu wewnętrznego rynku energii elektrycznej ani efektywnemu funkcjonowaniu regulowanego systemu, do którego jest podłączone połączenie wzajemne.
2. W wyjątkowych przypadkach ust. 1 ma zastosowanie również do połączeń wzajemnych prądu zmiennego, o ile koszty i ryzyko inwestycji są szczególnie wysokie w porównaniu z kosztami i ryzykiem ponoszonymi zwykle w przypadku połączenia dwóch sąsiednich krajowych systemów przesyłowych połączeń wzajemnych prądu zmiennego.
3. Ustęp 1 ma również zastosowanie do przypadków znacznego wzrostu przepustowości istniejących połączeń wzajemnych.
4. Agencja może, w zależności od przypadku, decydować o zwolnieniach określonych w ust. 1, 2. i 3. Zwolnienie może dotyczyć całości lub części przepustowości nowego połączenia wzajemnego lub istniejącego połączenia wzajemnego o znacznie zwiększonej przepustowości.

Podejmując decyzję o zwolnieniu uwzględnia się indywidualnie konieczność wprowadzenia warunków dotyczących czasu trwania zwolnienia i niedyskryminującego dostępu do połączenia wzajemnego. Podejmując decyzję o warunkach wymienionych w niniejszym punkcie uwzględnia się zwłaszcza przewidywaną dodatkową przepustowość lub zmianę aktualnej przepustowości, horyzont czasowy przedsięwzięcia oraz sytuację w kraju.

Przed udzieleniem zwolnienia Agencja podejmuje decyzję w sprawie zasad i mechanizmów zarządzania i alokacji przepustowości. Agencja wymaga, aby zasady zarządzania ograniczeniami przesyłu uwzględniały obowiązek oferowania niewykorzystanej przepustowości na rynku wtórnym; wymaga również, aby użytkownicy obiektu byli upoważnieni do obrotu zakontraktowaną przepustowością na rynku wtórnym. Dokonując oceny kryteriów wymienionych w ust. 1 lit. a), b) i f) niniejszego artykułu, Agencja uwzględnia wyniki procedury alokacji przepustowości.

Decyzję w sprawie zwolnienia, w tym warunki wymienione w drugim akapicie, odpowiednio się uzasadnia i podaje do publicznej wiadomości. Agencja konsultuje się z zainteresowanymi organami regulacyjnymi.

5. Agencja bezzwłocznie przekazuje Komisji kopię każdego wniosku o zwolnienie z chwilą jego otrzymania. Agencja bezzwłocznie przekazuje do wiadomości Komisji każdą decyzję o zwolnieniu wraz ze wszystkimi niezbędnymi informacjami, które jej dotyczą. Możliwe jest przedstawienie Komisji tych informacji w postaci zbiorczej, umożliwiającej Komisji podjęcie uzasadnionej decyzji. Informacja zawiera w szczególności:

a) szczegółowe przyczyny, z powodu których Agencja przyznała zwolnienie, łącznie z informacją finansową uzasadniającą potrzebę zwolnienia;

b) przeprowadzone analizy wpływu na konkurencję i skuteczne funkcjonowanie rynku wewnętrznego energii elektrycznej powodowanego przyznaniem zwolnienia;

c) uzasadnienie okresu i części całkowitej zdolności danego połączenia wzajemnego, dla którego przyznano zwolnienie;

d) wyniki konsultacji z zainteresowanymi organami regulacyjnymi.

6. W terminie dwóch miesięcy od otrzymania powiadomienia Komisja może podjąć decyzję o zażądaniu, aby Agencja zmieniła lub wycofała decyzję o przyznaniu zwolnienia. Okres ten rozpoczyna się następnego dnia po otrzymaniu powiadomienia. Okres dwóch miesięcy może być przedłużony o dwa dodatkowe miesiące, jeżeli Komisja będzie poszukiwać dodatkowych informacji. Okres ten rozpoczyna się następnego dnia po otrzymaniu kompletnych informacji dodatkowych. Ten dwumiesięczny okres również może zostać przedłużony za zgodą zarówno Komisji, jak i Agencji. Jeżeli informacje, o które wystąpiono, nie zostaną dostarczone w terminie wskazanym we wniosku, powiadomienie uważa się za wycofane, chyba że, przed wygaśnięciem tego okresu, okres ten został przedłużony za zgodą zarówno Komisji, jak i Agencji, albo Agencja, w należycie uzasadnionym oświadczeniu, poinformowała Komisję o tym, że uważa powiadomienie za wyczerpujące.

Agencja stosuje się do decyzji Komisji o wprowadzeniu poprawek lub wycofaniu decyzji o przyznaniu zwolnienia w terminie czterech tygodni i odpowiednio informuje Komisję.

Komisja zachowuje poufność wrażliwych informacji handlowych.

Wydane przez Komisję zatwierdzenie decyzji o przyznaniu zwolnienia przestaje obowiązywać po upływie dwóch lat od jego przyjęcia, jeżeli do tego czasu budowa połączenia wzajemnego jeszcze się nie rozpoczęła lub po upływie pięciu lat, jeżeli połączenie wzajemne nie rozpoczęło działalności.

7. Komisja może przyjąć wytyczne w odniesieniu do stosowania warunków, o których mowa w ust. 1, jak również ustanowić procedurę, która będzie realizowana w celu zastosowania ust. 4 i 5. Środek ten, mający na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia poprzez jego uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 13 ust. 2.”

- (7) Dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Artykuł 7a

Rynki detaliczne

W celu sprzyjania powstaniu właściwie funkcjonujących i przejrzystych transgranicznych rynków detalicznych w skali regionalnej i wspólnotowej, państwa członkowskie zapewniają, że funkcje i zakres odpowiedzialności operatorów systemów przesyłowych, operatorów systemów dystrybucyjnych, dostawców i odbiorców oraz, w razie konieczności, innych uczestników rynku, są określone w odniesieniu do uzgodnień umownych, zobowiązań względem odbiorców, zasad dotyczących wymiany danych i rozliczeń, własności danych i odpowiedzialności za dokonywanie pomiarów przy pomocy liczników.

Zasady te są podawane do wiadomości publicznej, są opracowywane z zamiarem zharmonizowania transgranicznego dostępu do odbiorców i podlegają przeglądowi przeprowadzanemu przez organy regulacyjne.”

- (8) W art. 8 zostaje zastąpiony następującym:

„Artykuł 8

Wytyczne

1. W odpowiednich przypadkach wytyczne dotyczące mechanizmu wynagradzania operatorów działających pomiędzy systemami przesyłowymi określają, zgodnie z zasadami określonymi w art. 3 i 4:
 - a) szczegóły procedury ustalenia, którzy operatorzy systemów przesyłowych mają obowiązek wypłacania rekompensat za przepływy transgraniczne, łącznie z ustaleniem podziału opłat między operatorami krajowych systemów przesyłowych, w których ma początek przepływ transgraniczny, a operatorami krajowych systemów przesyłowych, w których ten przepływ się kończy, zgodnie z art. 3 ust. 2;
 - b) szczegóły procedury płatności, jaka ma być stosowana, łącznie z określeniem pierwszego okresu, za który rekompensata ma być wypłacona, zgodnie z art. 3 ust. 3 akapit drugi;
 - c) szczegóły metod określania przyjmowanych przepływów transgranicznych, za które rekompensata jest wypłacana na mocy art. 3, zarówno w kategoriach ilości, jak i typu przepływu, oraz oznaczania wielkości takich przepływów jako pochodzących i/lub kończących się w systemie przesyłowym danego państwa członkowskiego, zgodnie z art. 3 ust. 5;
 - d) szczegóły metod ustalania kosztów i korzyści powstających w wyniku przyjmowania przepływów transgranicznych, zgodnie z art. 3 ust. 6;

- e) szczegóły traktowania, w kontekście mechanizmu wynagradzania operatorów działających pomiędzy systemami przesyłowymi, przepływów energii elektrycznej pochodzących lub kończących się w krajach poza Europejskim Obszarem Gospodarczym;
 - f) udziału systemów krajowych połączonych wzajemnie przez bezpośrednie linie prądowe, zgodnie z art. 3.
2. Wytyczne mogą także ustalić właściwe zasady stopniowej harmonizacji podstawowych zasad ustalania opłat nakładanych na producentów i odbiorców (obciążenie) zgodnie z krajowym systemem taryf, łącznie z odzwierciedleniem mechanizmu wynagradzania operatorów działających pomiędzy systemami przesyłowymi w krajowych opłatach sieciowych i zapewnieniem właściwych i skutecznych sygnałów lokalizacyjnych, zgodnie z zasadami określonymi w art. 4.
- Wytyczne ustanawiają odpowiednie i skutecznie zharmonizowane sygnały lokalizacyjne na poziomie europejskim.
- Żadna harmonizacja w tym zakresie nie stanowi przeszkody dla wprowadzenia przez państwa członkowskie mechanizmu zapewniającego porównywalny poziom opłat za dostęp do sieci ponoszonych przez odbiorców (obciążenie) na całym jego terytorium.
3. W odpowiednich przypadkach wytyczne zapewniające minimalny stopień harmonizacji wymagany dla realizacji celu niniejszego rozporządzenia określają także:
- a) szczegóły dotyczące przekazywania informacji, zgodnie z zasadami przedstawionymi w art. 5;
 - b) szczegóły dotyczące kwestii rynku detalicznego ujętych w art. 7a;
 - c) szczegóły dotyczące zasad podłączenia do sieci, określających relacje pomiędzy operatorami systemów przesyłowych a podłączonymi odbiorcami;
 - d) szczegóły dotyczące zasad interoperacyjności;
 - e) szczegóły dotyczące zasad handlu energią elektryczną;
 - f) szczegóły dotyczące zasad bilansowania i rynku rezerw zmierzające do dalszej integracji rynków bilansowania i rezerw energii;
 - g) szczegóły dotyczące zasad ulg inwestycyjnych, włącznie z sygnałami lokalizacyjnymi;
 - h) szczegóły dotyczące zagadnień wyszczególnionych w art. 2c ust. 3.
4. Wytyczne w sprawie zarządzania i alokacji dostępnej zdolności przesyłowej połączeń wzajemnych między krajowymi systemami przesyłowymi zostały określone w Załączniku.
5. Komisja może przyjmować wytyczne odnoszące się do kwestii wymienionych w ust. 1 do 3, zgodnie z zasadami przedstawionymi w art. 5 i 6, w szczególności tak,

aby włączyć szczegółowe wytyczne w sprawie wszystkich metod alokacji zdolności przesyłowych stosowanych w praktyce oraz zapewnić przekształcanie mechanizmów zarządzania ograniczeniami przesyłowymi zgodnie z celami rynku wewnętrznego. Jeżeli sytuacja tego wymaga, w trakcie takich zmian ustala się wspólne zasady dotyczące minimalnych standardów bezpieczeństwa i działania stosowanych w trakcie użytkowania i działania sieci, jak określono w art. 5 ust. 2.

Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszego rozporządzenia między innymi poprzez jego uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 13 ust. 2

Przyjmując lub zmieniając wytyczne, Komisja gwarantuje, że zapewniają one minimalny stopień harmonizacji wymagany dla osiągnięcia celów niniejszego rozporządzenia oraz nie wykraczają poza to, co jest konieczne dla tego celu.

Przyjmując lub zmieniając wytyczne, Komisja wskazuje, jakie działania podjęła w odniesieniu do zgodności zasad w państwach trzecich, będących częścią europejskiego systemu elektroenergetycznego, z przedmiotowymi wytycznymi.

Przyjmując te wytyczne po raz pierwszy, Komisja zapewnia, że obejmują one w jednym projekcie dotyczącym środków co najmniej zagadnienia określone w ust. 1 lit. a) i d), oraz w ust. 2.

(9) Art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się art. 5a ust. 1 – 4 oraz art. 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem przepisów art. 8 tej decyzji”.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący